

Administratieve entiteit ZUIENKERKE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente HOUTAVE

Parochiekerk SINT-BAVO & SINT-MACHUTUS

KERK

Gotisch gebouw, daterend uit eind XIIIe-begin XIVe eeuw. Wijzigingen in 1617 en 1651. Rijk barokmeubilair.

=====

ORGEL

Auteur oorspronkelijk instrument : Ch.L. van Houtte / Waregem.

Bouwjaar : 1836.

Transformatie : A. Hooghuys / Brugge, datum niet bekend

(deze orgelbouwer werkte van 1885 tot 1903).

Herstellingen : J. Anneessens / Menen, eerste helft 20ste e.

INSTRUMENT

Dispositie

O Claron 4 *	
O Trompette 8	
O Fourniture 3r	O Flûte harm. 8
O 1/4 Nasard	O Voix céleste 8
O Flûte 4	O Salicional 8
O Doublette 2	
O Bourdon 8	O Viola di gamba 8
O Prestant 4	O Bourdon 8
O Montre 8	O Accouplement
O Dolciana 8	
O Cornet 4r	

* geblokkeerde reg.trekker

bovenste rij = Hoofdwerk
 onderste rij = Onderpositief

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - c' (aangehangen)

In origine had het orgel de voor zijn tijd ongebruikelijke
 tessituur C-D-c'''.

Pijpwerk

Hoofdwerk

- de windlade (Van Houtte) telt 60 cancellen; Hooghuys verwijderde van elk register de 4 hoogste tonen en bracht (in hoofdzaak door opschuiving van de toetsaanhechtingen) een tessituur van C - g''' tot stand.
- alle pijpmetaal is gewalst.
- alle pijpwerk behalve de Dolciana is van Van Houtte.

Cornet 4r : op een gedeeld bankje, origineel 36 cancellen; in origine 5 koren, 8' en 4' ontbreken thans, de drie resterende koren zijn wijde open fluiten; de conducten zijn thans aangesloten op een vooraan bijgevoegde kantsleep (de originele Cornet-sleep is gebruikt voor het volgende register).

Dolciana 8 : invoeging door Hooghuys, op de originele Cornet-sleep; conisch pijpwerk, strijker-factuur.

Montre 8 : een 20-tal baspijpen zijn afgeleid, deze zijn in hout (voor- en achterkanten in eik, zijkanten in grenen), met originele loden stemlappen; daarna enkele in het front aangesloten en vervolgens 27 metalen pijpen op de windlade.

Prestant 4 : groot oktaaf (13 pijpen) in het front; 43 pijpen op de windlade.

Bourdon 8 : 10 + 10 houten pijpen staan terzijde, het is echter op het eerste zicht niet duidelijk welke van Bourdon en welke van Flûte 4 zijn (onder de 20 pijpen moeten zich de 3 + 3 grootste van de Flûte 4 bevinden); verder 19 + 18 pijpen op de lade, gedekten met verschuifbare hoed.

Doublette 2 : 28 + 28 pijpen op de lade (dus geen in het front).

Flûte 4 : 6 baspijpen terzijde afgeleid (aan de ene kant 2 in hout en 2 metalen gedekten, aan de andere kant 1 in hout en 2 metalen gedekten); vanaf G roergedekten in flesvorm (14 + 15 pijpen), wijde roeren die bijna zo lang zijn als de corpora; tenslotte 10 + 11 wijde open fluiten.

Nasard 3 : zelfde constructie en mensuur als Flûte 4; roergedekten in flesvorm met zeer wijde roeren; vanaf e' wijde open fluiten (14 + 14).

Quarte de Nasard 2 : zelfde mensuur als Flûte en Nasard; eerst roergedekt en vanaf b° wijde open fluit (16 + 17).

Fourniture 3 r : niet zo enge voetopeningen; de samenstelling bleef origineel (2/3', 1/2' en 1/3') doch de repetities zijn met een halve toon naar onder opgeschoven, ingevolge de algemene toonverhoging door Hooghuys (repetities in origine op G, cis°, cis' en cis").

Trompette 8 : in origine gedeeld in bas & sup.; schuine lepels (met vooraan een ingesoldeerd messing-plaatje); originele tongen; lange dikke ijzeren stemkrukken; bekers met blikken onderstuk; de 6 + 7 grootste bekers zijn in zink, eveneens met blikken onderstuk (origineel); thans zijn in alle schalbekers expressions getrokken.

Clairon 4 bas : pijpwerk verdwenen; op een gedeelde sleep; in origine was de diskant van deze sleep bezet door een Kromhoorn sup. 8.

Onderpositief

- moeilijk bereikbaar zonder veel demontage.
- alle pijpwerk is van Hooghuys.

Flûte harmonique 8 : klinkt 4'.

Voix céleste 8 : -

Salicional 8 : -

Viola di gamba 8 : -

Bourdon 8 : bas in grenenhout, verder roergedekten.

Windladen

Hoofdwerk

- lade van Van Houtte, aangepast door Hooghuys.
- thans aangeschroefde pijpstokken.
- nog originele pulpeten en schalmstokjes.
- in de ventielkas is binnenin papier gekleefd (er zijn aldus geen eventuele oude inscripties meer leesbaar).
- nieuwe kleppen van Hooghuys, ingelijmd.

Onderpositief

- nieuw van Hooghuys.
- lade in eik, roosters e.d.m. in zachte houtsoort.

Klaviatuur

- in origine ingebouwd aan de rugzijde.
- door Hooghuys verplaatst naar de zijkant.
- registerknoppen met ingelijmde porceleinen naamplaatjes (Hooghuys).

Tractuur

- Hoofdwerk : door Hooghuys gewijzigd voor zijdelingse klavieraanleg.
- Onderpositief : liggend walsraam; ijzeren wellen.

Windvoorziening

- magazijnbalg, met twee voetpompen (Hooghuys).

ORGELKAST

- meubel in klassicistische stijl; viervoets-prospect.
- ingebouwd in de doksaalbalustrade.
- origineel meubel in eik; de rugwand was in grenenhout (wat veelvuldig voorkomt bij Van Houtte), het grenen kader alsook de oude deuren zijn nog bewaard;
- achteraan een uitbreiding in grenenhout (Hooghuys).

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : begin van verval.

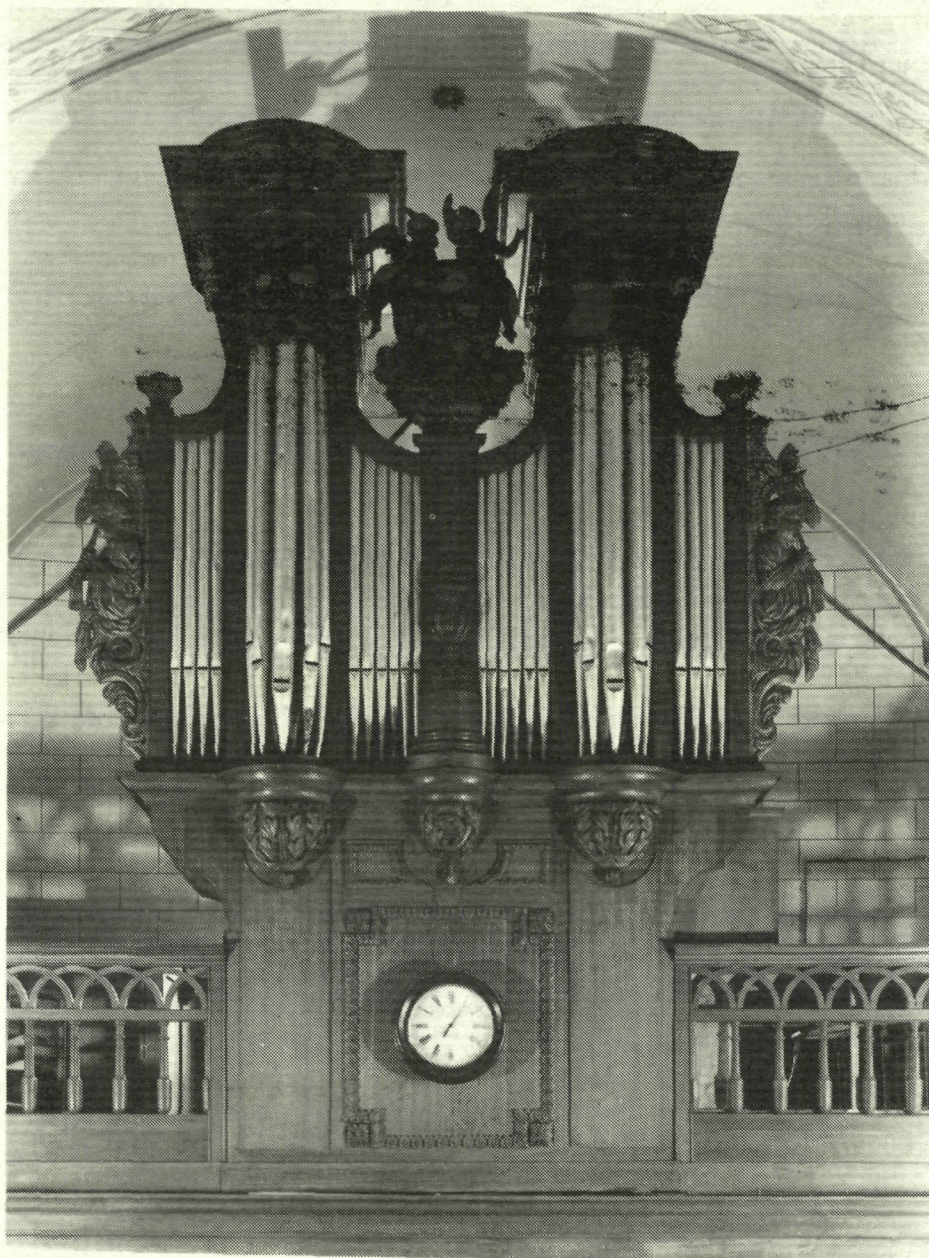
onderhoud : zeer beperkt.

datum prospectie : maart 1977.

Houtave, St-Bavokerk.

BIBLIOGRAFIE

1. E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen 1865;
blz. 188 : "VAN HOUTTE - VANDEN POEL (Charles Louis), à Waereghem
Nous faisons suivre la nomenclature des orgues placées par ce facteur : ...
5° 1836, Houthoeve (Bruges), de 12 reg.;".
2. "Orgels - Werken / uitgevoerd door Jules Anneessens, Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen);
Houtave komt voor op de lijst "Vernieuwde en herstelde orgels".
3. Gh. Potvlieghe : "Orgelbouwer Charles Louis van Houtte (1809-1865)", in 'De Praestant', XV^ojg., 1966, zie blz. 30;
(zelfde vermelding als bij Gregoir).
4. G. Verloop : "Vijf dagen België" (11 Belgische orgels), in 'De Mixtuur', nr. 4, Schagen (NL), nov. 1971;
blz. 54-55 - beknopte notities over het orgel te Houtave.

HOUTAVE, SINT-BAVO

Orgelbuffet

Administratieve entiteit ZUIENKERKE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente MEETKERKE

Parochiekerk ONZE LIEVE VROUW

KERK

In oorsprong een eenvoudige kruiskerk uit de XIIIe.; achthoekige vieringtoren van 1520, later gewijzigd tot geveltoren. Zijbeuken van 1640, koor verlengd in 1644. In 1787 werd de zoldering met rococostucwerk versierd. Barokmeubilair. Bedevaartskerk (O.L.Vrouwbeeld door Blankenbergse vissers in zee gevonden).

=====

ORGEL

Auteur en bouwjaar instrument :

- in april 1778 begonnen door Josephus Pieter Leopold
(volgens het archief "gebortig van Groeningen");
- in september 1778 verdergezet door Dominicus Berger / Brugge;
- voltooid in 1779.

Auteur orgelbuffet : Huybrecht van Parys.

Andere bekende werkzaamheden :

- Petrus Tousseau, 1822 (luidens inscriptie in het orgel)
- Anneessens (Charles?) / Menen; data niet bekend
- Delmotte (Th.?) / Doornik; id.
- Jos. Loncke / Esen, 1937
- onderhoud was ook nog toevertrouwd aan P. Anneessens / Menen.

INSTRUMENTDispositie

(registerbenamingen vermoedelijk door Loncke)

Gedekt 8	Prestant 4
Kornet 5 r	Gedektfluit 4
Nazaard 2 ² / ₃	Oktaaf 2
Vulstem 3 r	Terts 1 ³ / ₅
Principaal 8 B ⁽¹⁾	(gestopt registergat) ⁽²⁾

- (1) oorspronkelijk Trompet bas 8
- (2) oorspronkelijk Trompet sup. 8

manuaalomvang : in origine C - d''';
 thans C - f''' (doch dis''', e''' en f''' gecombi-
 neerd met resp. dis", e" en f").

pedaalomvang : in origine geen pedaal;
 thans aangehangen pedaal C - c'.

Pijpwerk

+ front :

- tinnen pijpen (door J.P.Leopold).
- twee pijpen zijn aan de voet beschadigd, er werden op een nogal stuntelige manier nieuwe loden stukken aangesoldeerd.
- thans beschilderd met aluminiumbronsverf en vernis.
- de huidige stemsleuven zijn veel dieper dan in origine, wegens het optrekken van de toonhoogte.

+ binnenpijpwerk :

- het pijpwerk dat vervaardigd is uit metaalplaat van J.P.Leopold heeft een vrij hoog tingehalte; het pijpwerk van D. Berger heeft een hoger loodgehalte en het metaal is gehamerd.
- zeer vervuild en slecht gestemd.
- door het optrekken van de diapason zijn in de meeste pijpen stemsleuven gesneden.

Prestant 4 : bas (29 pijpen) in het front (Leopold / Berger),
 vanaf f' op de windlade (Berger).

Bourdon 8 : groot oktaaf (12 pijpen) in eik, volgens het archief
 niet van Leopold maar afkomstig uit een vroeger orgel;
 metalen pijpwerk integraal van Berger, dichtgesoldeerde
 gedekten (uit gehamerde metaalplaat die niet meer bijgeschaafd
 werd); beschadigingen aan baarden en voeten.

Cornet 5 r : het meeste pijpwerk is van Berger; hoog loodgehalte
 en gehamerd metaal; beginnend op cis' (in de oorspronkelijke
 overeenkomst met J.P.Leopold was voorzien vanaf c');
 - 8' uit metaal met iets hoger tingehalte; zeer enge mensuur
 en hoge opsmeden (origineel); gedekt met verschuifbare hoed.

- 4' gewone prestantmensuur; beschadigd door stemsleuven.
- 2 $\frac{2}{3}$ ' in wijde open fluit-mensuur; zeer lage opsmeden (hier en daar recent verlaagd door een soldeerstreep aan het bovenlabium).
- 2' in normale prestantmensuur; recente stemsleuven.
- 1 $\frac{3}{5}$ ' in wijde open fluit-mensuur; lage opsmeden, hier en daar verlaagd (zoals bij 2 $\frac{2}{3}$ ').

Flûte 4 : Berger; de 26 grootste zijn gedekten, waarvan 23 dichtgesoldeerd en 3 met verschuifbare hoed (origineel?), vanaf d' wijde conische fluit met zeer smalle labia.

Doublette 2 : door Berger gemaakt uit metaal van Leopold (grotendeels met hoog tingealte); staat volledig op de windlade; recente stemsleuven.

Nazart : Berger;

- 19 pijpen gedekt, dichtgesoldeerd;
- 5 pijpen roergedekt, in flesvorm;
- 27 pijpen wijde open cilindrische fluit, lage opsmeden.

Tierce : Berger;

- 9 gedekten, dichtgesoldeerd, doch enkele met verschuifbare hoed (origineel?);
- 9 roergedekten in flesvorm;
- 33 wijde open cilindrische fluiten (sommige opsmeden recent verlaagd).

Fourniture : in het oorspronkelijk contract met Leopold waren slechts 3 koren voorzien, Berger plaatste echter 4 koren; daarvan is thans het hoogste koor verdwenen (pijpenrooster bleef ongewijzigd behouden); er zijn nogal wat stem-insnijdingen; gebaseerd op 1', 2/3', 1/2' (en 1/3'), met repetities op cis°, g°, f' en b'.

Principaal 8 : van J. Loncke, in slecht materiaal; staat op de plaats van de vroegere Trompet 8 bas & sup, die uitgenomen werd.

Windlade

- lade van J.P. Leopold (vertoont qua factuur bepaalde Hollandse

- stijlkenmerken), door Berger afgewerkt.
- 51 cancellen.
 - gespijkerde pijpstokken;
de originele stok van de Trompet bleef behouden doch er werden
nieuwe boringen in gemaakt.
 - originele roosters, behalve voor de Principaal 8.
 - er is zeer veel doorspraak ingetreden.
 - ingelijmde ventielen.
 - de lederpulpeten zijn vervangen door eiken blokjes met enkel
een schalmdraad.
 - geen inscripties in de ventielkas.
 - op de onderkant van de lade staat *"Petrus Toùsseau*
1822
in mey "

Klaviatuur

- het huidig klavier (met grotere tessituur dan in origine) is
in eik, van Anneessens ?; ondertoetsen met ivoor belegd,
boventoetsen ebben.
- aan de zijkanten is de klavieropening ingezaagd omwille van
het breder klavier.
- pedaalklavier hoofdzakelijk in grenenhout, met koperbeslag op
de toetsen (Anneessens ? Delmotte ?).

Tractuur

- + toetstractuur :
 - oud eiken wellenbord in twee helften, voorzien van latere
uitbreidingen i.v.m. het nieuw klavier.
 - eiken dokken en wellen, voorzien van ijzeren armpjes (sommige
vernieuwd in koper).
 - viltbevoering aan de wel-armpjes.
 - grotendeels oude eiken abstracten.
- + registertractuur :
 - registerwalsen in eik met ijzeren armen, samen met de banken
nagenoeg origineel.
 - de oude vierkante registerstokken zijn afgezaagd en door ronde
vervangen

- nieuwe registerknoppen met ingewerkte porceleinen naamplaatjes.
- de oude vierkante registergaten zijn nog aanwezig.

Windvoorziening

- originele windkanalen.
- geen tremulant.
- de wind wordt thans geleverd door een luidruchtige smidse-motor, en met een slecht grenen magazijnbalgje.

ORGELKAST

- viervoets balustradeorgel.
- meubel in grenenhout met eikimitatie beschilderd.
- ranke geprofileerde voet met een verhoudingsgewijs wat zware bovenbouw; desondanks een elegant ensemble.
- ornamentiek in laat-rococostijl.
- het meubel is op volgende plaatsen beschadigd door uitzagingen :
in het dak (om de pijpen van Principaal 8 door te steken),
in de zijwanden van de voet (toegangsdeuren gemaakt omwille
van het pedaal),
in de klavieropening (breder klavier).
- het oude blinderingsnijwerk is in de drie ronde torens vervangen door triplex (reeds vermolmd).

HUIDIGE TOESTAND

instrument : onbespeelbaar en in verval.

meubel : in verval.

onderhoud : geen meer.

datum prospectie : juni 1975.

In bijlage : ARCHIVALIA

BIBLIOGRAFIE

Meetkerke, O.L.Vrouwkerk.

ARCHIVALIA

Alle archivalische gegevens i.v.m. financiering en bouw van het orgel werden opgezocht en verzameld door de pastoor te Meetkerke, E.H. Jozef Geldhof, die de publicatie ervan voorbereidt.

Wij citeren hier de voornaamste stukken :

R.A.B., Kerkfabrieken / Meetkerke N°31 (stukken over orgel)

In dorso N°1

(ontvangen gelden voor het nieuw orgel)

N°1 verso

(namen van personen die giften deden; 1777)

In dorso N°2

*Pieter Josephus Leopold gebortig van Groeningen
den onderschreven bekend wel en deugdelyck aenbesteedt te hebben aen pieter
leopold den welcken by desen bekend van gelycke z aengenomen hebben te maeken
te stellen en te doen spelen teenemael op synen kost, in de kercke van Meetkercke
lande van den Vryen alwaer hij oock bij desen sig selven te rechten stelt in
geval van contestatie den volghenden orghel met alle de toebehoorten die er tot
het bespelen van den selven noodig zijn op de volgende conditien*

*alvooren sal den aennemer verbonden syn in het secreet te brengen een-en-
viftig canalen ofte windtloopen met een wit ijvoiren clauwier van soo veel
touchen van C om leegh; tot ut diëse en d buyten de vier gewoonelijke octaven,
tot het doen spelen de volgende registers*

- 1 - prestant of montre sprekende vier voet open, van engels tin*
- 2 - Bourdon van vier voet gestopt, sprekende acht voet, de twee leegste octaven
van suyver en goet wageshot met dobbel monden sprekende, de reste van loot
verbetert met tin zijnde oock de stoffe van de volgende spelen behalvens
het trompet*
- 3 - Cornet met vijf pijpen op ider touche staende verheven met sijn secreet
beginnende van ut natureel in het midden van het clauwier ten eynden uyt
van het selve*
- 4 - Doublette van twee voet*
- 5 - fluytte van vier voet*

6 - Nazaert van drie voet

7 - Tierce van drie voet

8 - fourmiture van drie pijpen op ider touche de twee eerste octaven te repeteren en op te gaen trapsgewijze met de rest en de vierde octave zijnde de repetitie van de derde octave

9 - Trompet van acht voet gemaect van engelsch tin in twee gesneden

tot het stellen en doen spelen sal enckelijk de bloote kasse door den aanbesteder geleverd worden sullende alle de rest last zijn van den orgelmaecker aen-nemer. Voorders sal den orgelmaecker moeten leveren tot het doen spelen van den voornoemde registers drie bequaeme blasbolgen met hun noodighe windt gelaeden en de selve legghen 't zij op malkanderen 't zy nevens malkanderen volgens dat het (...edigt) om de engheyd der plaetse sal bevonden worden.

Van het voorschreven werck sal hy pieter leopold hebben ende profyteren de somme van vijf hondert en vijftig guldens courant vlaems gelt naerdad den voorenstaenden orgel sal aenveert en geapprobeert geweest syn (indien het den aanbestedeerd geraedig vindt) door twee gesworen overnemers die den aanbestedeerd sal believen te stellen en op welckers goetkeuring of afkeuring den aenneemer hem sal moeten gedraegen sonder voorder apel.

Voorders sal hij aen-nemer gehouden syn den bovenschreven orgel te onderhouden en te doen spelen ten synen kost den tijdt van drie jaeren dit nopende de voorvallen die door het trecken of swellen van het hout soude kunne gevallen of door het gebruyck van den selve

Aldus ghedaen ter prochie van meetkercke den 12 april 1778

Ant. Bouckaert past. in meetkerke
aenbesteder

Josephus Pieter Leopold

verso

ad calcem paginae

ontfaen ter rekeninghe van dit voorschreven Werck de somme van een en twintich pondt courant desen 27 dec. 1777

Pieter G. Leopold

ontfaen wederom ter rekeninghe van het voorschreven werck tot thien pondt courant en acht grooten desen 20 februari 1778

Pieter G. Leopold

ontfaen noch voorder ter rekeninghe van het selve werck tot de somme van

neghen pondt grooten courant desen 26 maart 1778

P. G. Leopold

Ontfaen noch voordr tot rekeninghe van het voorschreven werck tot de somme van vier pondt vier schell. courant gelt desen 29 april 1778

G. P. Leopold

In dorso N°3

Alsoo den onderschreven Sr J. Leopold jegens den heere pastor ende kerkmeesters vande parochie van Meetkercke heeft ondernomen het maecken en leveren van eenen orgel, de gonne hij saldo justo tot d'helft heeft ontgonst (?) te maecken, ende waer op hij reeds diversche betaelingen heeft genoten, ende dat het hem onmogelijk is de selve tot syne perfectie te bringhen soo verclaert hij te consentteren aende genaemde heer pastor ende kerckmeesters dat sy den selven ontgonsten orgel met ende benevens de stucx daer toe gedestineert van wat nateure die soudon mogen wesen sullen vermogen te lichten uyt het be..... ende huysse alwaer de selve binnen brugghe present syn berustende met voordr consent vanden gemelden orgel te mogen laeten opmaecken door de gonne die het hun belieft sonder dieshalvens eenige presentien te sullen formeeren

Actum in Vlissinge den 30 Junij 1778

Josephus Pieter Leopold

In dorso N°4

Inventaris van al het gone ick ten huysse van Focquaert uyt de werckkaemer van P. J. Leopoldt met sijn eijgen consent tot vlissinghe verleent op den 30 junij 1778 volgens acte daarvan sijnde, gelicht hebbe ter presentie van de getuygen hier naer geteekent op den 13 julii 1778

- 1° een secreet van eenen orghel*
- 2° drie blasbalghen*
- 3° achtentwintigh bladeren wageschot*
- 4° gesneden orghel pijpen twee spelen fluyte en octave*
- 5° Dertien stuckskens gesmolten loodt wegende volgen goet duncken*
- 6° 53 bladeren gesmolten en gegoten stoffe tot orghelpijpen
een onvolmaeckt orghel clawier*
- 8° een deel schaeverlingen en brockelingen van loot gemengelt met tin*
- 9° houtte pijpen die ick hem uyt den ouden orghel gezonden heb met consent van die te verwercken in den nieuwen*

10° 28 gesneden trompet pijpen

11° item noch twee blaederen wageschot

12° item noch twee bladeren gesneden tot orghelpijpen

(Niet ondertekend)

Klaarblijkelijk opgesteld door pastoor A. Bouckaert (een Reguliere Kanunik van de Brugse Eekhout-abdij).

In dorso N°5

opgenomen goet raekende den orgel van Meetkercke in verbeterd loot
wagenschot ende hander orgelmeubelen.

N°i bevonden 372 ll. fijn loot wert	L	4 - 13 - 4
bevonden 85 1/2 stoffe loot weert	L	0 - 16 - 8
voors bevonden 10 blaren quart duyms wagenschot weirt	L.	1 - 0 - 0
lanck 8 voet breed 9 duymen 8 dyto lanck 8 voet breed	0 - 10 - 0	
10 plancken 1 duym dick lanck 8 voet breed 9 duym	L.	3 - 6 - 0
3 blasebolgen weert		2 - 6 - 8
een secreet met clauwier ongemaect te weten goet synde weert	8 - 0 - 0	
comt samen L 20 - 12 - 8		

Dom. Bergér

De onderschreven consenteert avoueeren de voorenstaende

Actum 22 ougst 1778

Leonardus de clercq

Bernard Pollet

Jacobus Augustinus

In dorso "6 Meetkercke nopende den orgel".

(Dit stuk is een verzoekschrift aan de bisschop van Brugge, om twee zilveren lampen te mogen verkopen, en aldus de onvoorziene meerkost voor het orgel te dekken. In de marge het accoord van de bisschop.)

In dorso : 7

Den zeer Eerw. heer pastor deser prochie van Meetkercke als opperregierder der selve kercke ende ten dien eynde door de heeren mederegierders specialeyck geauthoriseert kent geconvenieert te zijn met Sr Dom. Bergée orgelmaecker woonachtigh binnen brugghe den welcken van gelycke kent geconvenieert te syn met den voorseyden heer pastoor van Meetkercke tot het op maecken en opstellen

eenen orgel den welcken begost is door petrus Josephus Leopold geboortig van Groeninge die den bovenstaenden heer pastor in de maent julius 1778 geautho- riseert heeft den selven orgel voorder aen te besteden welcke aenbestedinghe gedaen is aen den boven staenden bergér met de conditien als volgt desen 12 7bre 1778

Vooreerst sal den boven staenden Bergér verbonden syn het secreet ten besten doenelyck zynde te repareren om alles winddicht te maecken, alsdan de blase- bolghen te veranderen volgens den hees van 't werck, als dan het clauwier op te maecken van 51 toutsen gelyck met de canaelen van 't secreet, de Montre van de materie die daer toe gedisteneert was benevens 't trompet en doublette de welcke gesneden was in zijn platte materie ten deele, voors een nieuw cornet van 5 pijpen op ider touse verheven op twee secreten particulier,

een bourdon sprekende 8 voeten gestopt d'eerste octave van waegeschot ende volgende pijpen van stoffe ; flute sprekende viervoet van stoffe fourmiture van 4 pijpen op ider touse, van stoffe, nazart van stoffe tiercé van stoffe, oock alle geleeden dienende voor den selven orgel voorts wort er besproken tot laste vande prochie difroey ten tijde van het opstellen benevens den transport van brugghen tot meetkercke met het naer huys bringhen van mijne koffer als den orgel gedaen is.

voors sal den aennemer geobliseert zijn den voorseyden orgel te leveren ende te stellen tegen paesschen naest commende ten jaere 1779 ten waere daer belet van sy of andersins redlijk sal geconsidereert worden

Voor al het voorseyde werck sal den aennemer genieten eene somme van 65 ponden groote courant brabans geld te betalen soo aest den orgel sal staen ende gedaen syn. Aldus geconvenieert in double binnen meetkercke Desen 12 7bre 1778

Dom^s Bergér

Ontfaen ter rekeninghe van het voorschreven geleverd werck de somme van een en twintigh ponden grooten courant desen 12 mey 1779

Dom^s Bergér

Item ontfaen ten selven daege ter rekeninghe zes pondt courant

Dom. bergér

Item noch ontfaen ten selven rekeninghe achtiën pondt courant desen 10 julius 1779

francisca vandevoorde

huisvrouw van dom^s berger

ontfaen noch ter rekeninge van het voorschreven werk seshien pondt derthien schellinghen en vier grooten van den heer prelaet van den eekhoutte item noch ontfaen ter rekeninghe de somme van vijf pondt ses schellinghen en twee grooten courant den 11 maerte 1780

In margine ad caput paginae : aen Bergé 65 pond

In dorso : 8

Op dit document staan 3 rekeningen, nl.

- "ontfanck voor den orghel" (een lijst van ontvangen giften, opbrengst van de verkoop der zilveren lampen enz.);
- uitgaven voor het orgel (hieronder in extenso)
- "ontfanck tot het maecken van den orghel" (giften van personen buiten de parochie, edellieden, geestelijken enz.)

*Betaelinghe jegens den voorenstaenden ontfanck en alvooren de
pretentien ten laste van den gearresteerden orghel*

aen den schoenmacher	0 - 7 - 7
over leer	0 - 12 - 10
over sitse	0 - 2 - 4
kamer uere en tafelkosten	6 - 4 - 3
tin	4 - 4 - 9
horologie	0 - 10 - 6
ivoir	0 - 4 - 4
aen leopold	44 - 4 - 8
aen berger ter rekeninghe van 67 pond en negen schellinghen	45 - 0 - 0
aen den beelthouwer	5 - 16 - 8
aen Engel bouverne over logeeren den knecht van den orghelmaecker	1 - 3 - 4
aen den orghelmaecker ter rekeninghe	5 - 6 - 2
aen hubrecht Van Parijs over het stellen oxael orgel kasse	43 - 7 - 0 ^{1/2}
Over wageshot op de zaeghmolens	9 - 13 - 4
totaelen uytgeef	<hr/> 166 - 14 - 2 ^{1/2}

In dorso : 9

*Debijt d'Heer pastoor van Meetkercke
aen hubrecht Van parris en alvooren*

over het accoort van den hooghsael de somme van	20 - 0 - 0
over het accoort van de orgheleasse de somme	22 - 6 - 8
over de garniture van de casse comt de somme	0 - 17 - $\frac{1}{2}$
over twee Iser plaetsen aen de casse	0 - 3 - 4
	<hr/>
comt saemen	43 - 7 - 3

Ontfaen den inhoud deser

huybrecht van Parys

In dorso : 10

(Over de fondatie van een jaargetijde n.a.v. een gift voor het orgel).

Meetkerke, O.L.Vrouwkerk.

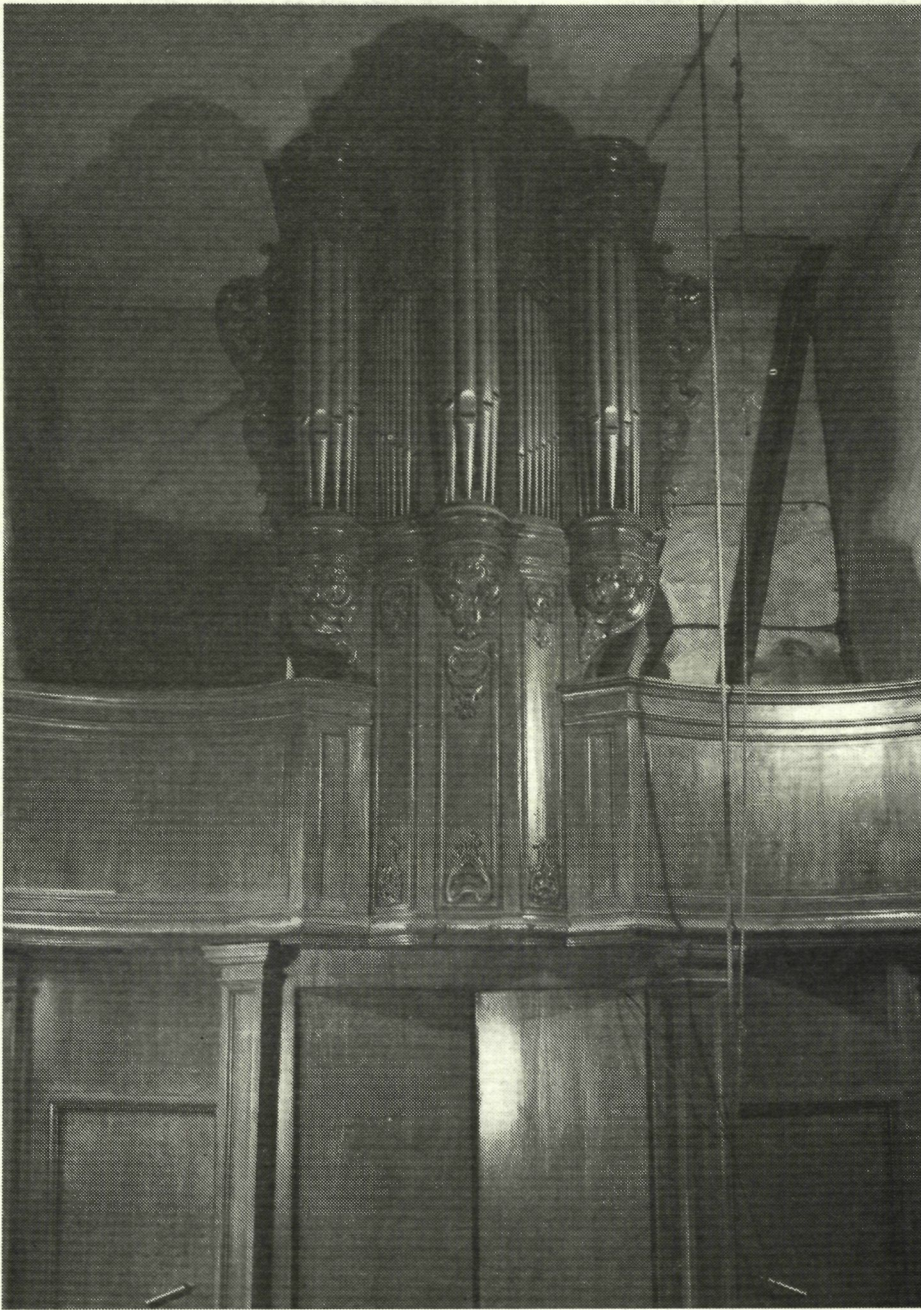
BIBLIOGRAFIE

1. G.F.Tanghe : "Parochieboek of beschrijving van Meetkerke", Brugge (drukk. De Scheemaecker-Van Windekens), 1861;
blz. 14 : *"In 1779 wierd er een nieuw kerkorgel gemaekt, dat 166 pond en 14 schellingen kostte. Om deze kosten te helpen dekken gaven de parochianen, by inschrijving, 52 pond."*
2. A. Deschrevel : "Overzicht van de orgels gebouwd door wijlen Jozef Loncke", in 'De Praestant', VIII^ojg., 1959, zie blz. 58; in 1937 o.m. "Meetkerke, restauratie".
3. G. Verloop : "Vijf dagen België", in 'De Mixtuur', nr. 4, Schagen (NL), 1971, blz. 52-64;
zie blz. 55-56 (kort relaas van een bezoek aan het orgel te Meetkerke).
4. L. Lannoo : "De Brugse orgelmakers Berger en hun familie", uitg. Instrumentenmuseum - Brussel, 1982;
op de werklijst van Dominicus Berger (1747-1797), blz. 26 :
" - 1779, Meetkerke, nieuwbouw (in verval)"
(volgt opgave oude dispositie).

Nota :

L. Lannoo schrijft dit orgel ten onrechte integraal toe aan D. Berger; de archivalia (cfr. supra) spreken dit tegen.

Ook de bewering dat een Tremblant en Rossignol verdwenen zouden zijn is onjuist : deze bijspelen zijn nooit aanwezig geweest.

MEETKERKE, O.L. VROUW

Doksaal met orgel

Administratieve entiteit ZUIENKERKE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente NIEUWMUNSTER

Parochiekerk SINT-BARTHOLOMEUS

KERK

In oorsprong een vroeggotische kruiskerk (XIIIe.e.) met centrale toren; in 1627 werden op de transeptarmen en het koor twee zijbeuken opgericht, in 1666 werd het oude schip gesloopt en de toren tot westtoren gewijzigd; in 1883 werd het koor dieper uitgebouwd en in 1909 werd het gehele gebouw gerestaureerd.

=====

ORGEL
Auteur huidig instrument : Jos. & P. Loncke / Esen.

Bouwjaar : 1952.

Van het orgel dat vóór 1952 aanwezig was is blijkbaar niets in het huidige verwerkt.

INSTRUMENTDispositie

<u>P</u>	<u>I</u>	<u>II</u>
Gedektbas 16	Prestant 8	Gemshoorn 8
Gedekt 8	Gedekt 8	Wilgenpijp 8
I + P	Blokfluit 4	Principaal 4
II + P	Vulwerk 3 k	Nasard 2 ² / ₃
	norm.kop.I-II	Veldfluit 2
	okt.kop.I-II(16)	okt.kop.II(16)-II

- 1 vrije combinatie.

- druktoetsen onder het klavier : P - F - T - AN - R - V.R.

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Pijpwerk

- nieuw van Loncke.

Windladen, tractuur enz.

- nieuw, electropneumatisch systeem.
- vrijstaande speeltafel.

Orgelkast

- geen eigenlijk meubel; hoofdwerk en positief staan gescheiden opgesteld, met open pijp-opstelling.

HUDIGE TOESTAND

instrument : begin van verval.

onderhoud : ontoereikend.

datum prospectie : maart 1977.

BIBLIOGRAFIE

a) Aangaande voormalige orgels :

1. E.G.J.Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen 1865;
zie blz. 198, op de werkljst van P. van Peteghem (1785).
2. "Orgels - Werken uitgevoerd door Jules Anneessens, Menen - 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen); Nieuwmunster wordt vermeld op de lijst "Vernieuwde en herstellde orgels".

b) Aangaande het huidig orgel :

1. 'De Praestant', I°jg., 1952, zie blz. 35, rubriek "Orgelnieuws"
"Zondag 9 maart werd het nieuwe orgel ingehuldigd. Het is gebouwd door de Fa. Jos.Loncke & Zonen van Esen volgens het electro-pneumatisch stelsel en heeft 2 klav. + ped. met 11 spelen. De inhuldiging geschiedde door dhr. Stefaan Dombrecht, organist van de hoofdkerk te Oostende."
2. A. Deschrevel : "Overzicht van de orgels gebouwd door wijlen Jozef Loncke", in 'De Praestant', VIII°jg. (1959), zie blz. 59 : *"- Nieuwmunster; nieuws, 11 sp., 2 kl., ped."*

Administratieve entiteit ZUIENKERKE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente ZUIENKERKE

Parochiekerk SINT-MICHIEL

KERK

Laatgotisch kerkgebouw uit de XVIe. met achthoekige romaanse vieringtoren (eind XIIe-begin XIIIe.); het westelijk gedeelte van de kerk werd in de XVIIe. afgebroken zodat de toren de westgevel vormt. Klassicistisch meubilair.

=====

ORGEL
Auteur instrument : het orgel wordt toegeschreven aan
Dominicus Berger / Brugge.

Bouwjaar : ca. 1780.

Het orgel is vermoedelijk afkomstig uit een van de vele
kloosters die op het einde van de 18de eeuw gesupprimeerd
werden.

Auteur wijziging : (blijkens inscriptie boven het klavier)

"L. Hooghuys
Facteur d'orgues
Bruges";
ca. 1860 ?

Verder onderhoudswerk :

- J. Anneessens / Menen, 1929.
- A. Joris / Hasselt, ca. 1960.
- J. Marichal (onderpastoor Deerlijk), 1972.

Algemene restauratie en verder onderhoud :

Loncke Orgelbouw p.v.b.a. / Kortemark-Zarren; 1974.

N.B. Tot voor de restauratie was er boven het klavier een plaatje aangebracht
met volgende tekst "A.J.Berger me fecit

L.Hooghuys me mutavit

Joos Marichal me restauravit

Anno 1972 "

INSTRUMENT

Dispositie

Prestant 4	Cornet 5 r (ab d')
Flûte 4	Bourdon 8
Doublette 2	Nasard 2 ² / ₃
Tierce 1 ³ / ₅	Fourniture 3 r
Cymbale 2 r	Trompette 8 sup
Trompette 8 bas	Cromorne 8 sup
Clairon 4 bas	Tremblant doux
Rossignol	

manuaalomvang : C-D - f'''

geen pedaal

Pijpwerk

+ front :

- gehamerd metaal, hoog loodgehalte.
- was in origine bekleed met tinfoolie;
bij de restauratie werd geen nieuwe folie aangebracht.
- in de drie ronde torens pijpen met opgeworpen labia, in de
tussenvelden met spitslabia.

+ binnenpijpwerk :

- gehamerd metaal, hoog loodgehalte.
- builen, insnijdingen en andere beschadigingen zijn hersteld.
- nagenoeg kernsteekloos geïntoneerd (ietwat ruwe klank).
- op de Kromhoorn na, is alle pijpwerk origineel.

Prestant 4 : de 24 grootste in het front, vanaf cis' op de windlade.

Cornet 5 r : staat op twee verhoogde pijpenbankjes; het restauratie-
soldeerwerk is niet steeds correct (te dikke naden); stem-
randen niet gaaf hersteld; bovenlabia lichtjes platgewreven;
8'-koor gedekt met verschuifbare hoeden, zeer enge mensuur;
de overige koren zijn wijde open fluiten.

Bourdon 8 : groot oktaaf bestaand uit 11 eiken pijpen; verschillende
pijpen waren fel door houtworm aangetast, bij de restauratie
werden ze ingestreken met bolus en lijmvverf;
verder metalen pijpen op de lade : 2 dichtgesoldeerde gedekten

en de overige met verschuifbare hoed.

Flûte 4 : 24 metalen gedekten, met verschuifbare hoed; verder 29 open conische, bij de grootste is de boven \emptyset zeer eng en naar de hoge tonen toe verhoudingsgewijs iets wijder.

Doublette 2 : de 8 grootste in het front, vanaf A op de windlade.

Nasard 2 $\frac{2}{3}$: 19 gedekten met verschuifbare hoeden, verder 5 roergedekten in flesvorm, verder 29 wijde open fluiten (een der kleinste is nieuw bijgemaakt).

Tierce 1 $\frac{3}{5}$: 11 gedekten met verschuifbare hoed, verder 10 roergedekten in flesvorm en 32 open wijde fluiten.

Fourniture 3 r & Cymbale 2 r : alle pijpwerk is origineel; op sommige plaatsen niet oordeelkundig en ruw gestemd b.v. met de vingers het metaal plooiën, ruw kloppen met de stemhoorn waardoor de pijpcorpora naar voor gedrukt worden (en waardoor de intonatie onregelmatig wordt) e.d.m.; de stemranden zijn niet in goede staat; Fourniture 1', $\frac{2}{3}$ ' en $\frac{1}{2}$ ', Cymbale $\frac{1}{2}$ ' en $\frac{1}{3}$ '; repetities op cis $^{\circ}$, gis $^{\circ}$, e' en b'.

Trompet 8 : gedeeld in bas en sup. tussen cis' - d'; nootvormige koppen, afgeschuind aan de voorkant; opgeronde lepels, nog originele tongen (waren vóór de restauratie met leer beplakt); schalbekers met een lang blikken onderstuk en een loden bovenstuk, in de discant volledig tinnen bekers; met metaalverniss overschilderd tegen roest.

Clairon 4 bas : tot en met cis'; zelfde constructiekenmerken als Trompet; iets enger van mensuur.

Cromorne 8 sup : beginnend op d'; dit pijpwerk behoorde in origine niet bij dit orgel (de pijpvoeten zijn veel smaller dan de boringen in het originele pijpenrooster); de herkomst van dit pijpwerk is niet bekend, maar het verstoort de eenheid niet, het dateert van ca. 1700; koppen in kurkvorm; de bekers zijn volledig uit blik, ze waren vóór de restauratie geschilderd met aluminiumverf en thans met metaalverniss tegen roest; de trechtervormige onderstukken van de bekers zijn vrij lang.

Windlade

- originele lade in eik, 53 cancellen.
- de pijpstokken waren in origine gespijkerd, thans aangeschroefd.
- niettemin is er nogal wat overloop vast te stellen; deze wordt mede veroorzaakt door de hete-lucht-verwarming in de kerk.
- pijpstokken en pijproosters zijn origineel.
- de staarten der ventielen zijn vastgeschroefd met een eiken lat (Hooghuys?).
- geen inscripties.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospectzijde.
- klavier van Hooghuys; vóór de restauratie met zachthouten toetsen, die vermolmd waren; bij de restauratie vervangen door toetsen van een Hooghuys-klavier dat de firma Loncke nog in voorraad had (de Cis-toets werd verwijderd).
- nieuwe registraamplaatjes uit antiek papier.

Tractuur

- + toetstractuur : origineel; eiken wellenbord met eiken wellen en dokken, ijzeren armpjes; eiken abstracten.
- + registertractuur : origineel, tot en met originele registerknoppen; ook de oude mechaniek van Tremblant en Rossignol zijn nog aanwezig.

Windvoorziening

- eiken magazijnbalg, van Hooghuys, met twee pompen.
 - er zijn nog sporen zichtbaar van de vroegere kist (die over spaanbalgen gebouwd was), op dezelfde plaats links van het orgel.
 - windkanalen en Tremblant zijn origineel; bepaalde onderdelen van de tremulant werden bij de restauratie vervangen in multiplex-plaat.
 - het Rossignol-laadje is aangebouwd op de schuine kant van het windkanaal.
-

ORGELKAST

- 4'-meubel, met kenmerken van Louis XVI-stijl in de ornamentiek.
- eiken stijlen en regels, grenen panelen : volledig origineel.
- het snijwerk moest lichtjes bijgewerkt worden tijdens de restauratie.
- vóór de restauratie was het meubel geverfd in een lichtgrijze kleur, samen met het doksaal;
 onder deze (vrij recente) verflaag werd bij de restauratie een blauwe kleur gevonden die de oorspronkelijke zou zijn; deze blauwe kleur is hersteld en bijgewerkt, de lijsten en profielen werden van bruin getinte schaduwen voorzien die - met het nodige voorbehoud - naar de originele zouden zijn geïmiteerd.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : normaal

(doch de dichtheid van de windlade en de stemming
 zijn fel bedreigd door het kerkverwarmings-systeem).

meubel : normaal.

onderhoud : regelmatig.

data prospectie : november 1973 en mei 1975.

In bijlage : ARCHIVALIA

BIBLIOGRAFIE

Zuierenkerke, St-Michielskerk.

ARCHIVALIA : nihil.

Er wordt venondersteld dat het orgel afkomstig kan zijn uit een afgeschaft klooster (einde 18de e.); dat zou dan meteen een verklaring zijn voor het feit dat er nog geen archivalia met betrekking tot dit orgel konden worden teruggevonden.

BIBLIOGRAFIE

a) Over een voormalig orgel.

R. Deruwe : "Figuren uit Vlaanderens Orgelhistorie - De Sint-Jacobskerk te Brugge", in 'De Schalmei', V°jg., 1950;

zie blz. 98 :

"..., in 1553 wordt het orgel verkocht aan de parochie Zuierenkerke (Zonckerke buten brugghe)"

(het betrof een orgel van Jooris de Bus, 1520-23).

b) Over het huidig orgel.

1. "Orgels / Werken uitgevoerd door Jules Anneessens, Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen);

Zuierenkerke wordt vermeld op de lijst

"Vernieuwde en herstelde orgels".

2. Programma "Inspeling van het gerestaureerde orgel" d.d. 18 oktober 1974.

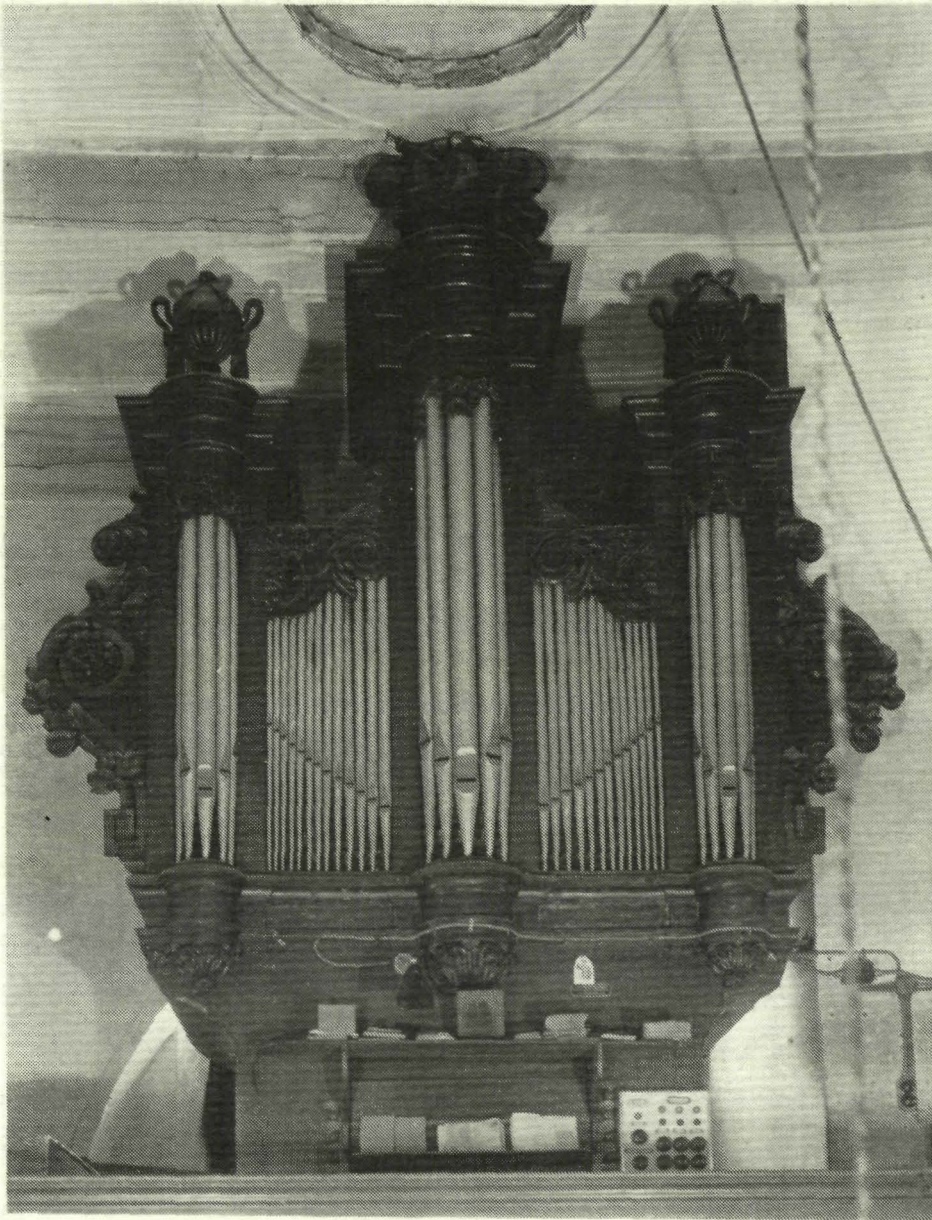
Op de rugzijde van de folder volgende geschiedkundige schets :
(tekst vermoedelijk door adviseur A. Deschrevel)

"Uit de rekeningen van de Sint-Michielskerk te Zuierenkerke blijkt nergens dat deze parochiekerk over een orgel beschikte vóór de Franse Omwenteling (1795). Wanneer het huidig instrument er kwam blijft vooralsnog onbekend. Wellicht stamt het uit een of ander door Jozef II (1783-1784) of door het Franse Bewind 51796) afgeschaft klooster. Want stijlkritisch dateert het orgelmeubel uit het laatste kwart van de 18e eeuw (waarschijnlijk ca 1780). Het instrument werd blijkbaar gebouwd door de Brugse orgelmaker Dominicus Berger (1747-1797) van wie de windlade en het oorspronkelijk pijpwerk zo

goed als volledig bewaard blijven. Alleen het klavier werd in de vorige eeuw vervangen en uitgebreid tot 54 toetsen door L. Hooghuys uit Brugge.

De herstellingswerken, uitgevoerd door de firma Loncke uit Zarren-Werken, omvatten het herlijmen van de windlade, de rekonstruktie van het klavier naar de originele toestand, het reinigen, herstellen en bijwerken van het pijpwerk met een 25-tal pijpen in de Cimbel en het Nachtegaalspel. De frontpijpen werden ontdaan van hun verflagen en het meubel (in dennehout) kreeg, na bijwerking van het geschonden snijwerk, zijn oorspronkelijke blauwe kleur terug. In opdracht van de Rijksdienst voor Monumentenzorg werd de originele stemming, waarbij de reine tertsen iets zuiverder klinken, opnieuw toegepast.

3. 'L'Organiste', VI^ojg., nr. 4, 1974, zie blz. 22 in de rubriek "Inaugurations" :
 "Fa. Loncke / Zarren-Werken
 Zuienkerke, restauration (vers 1780) - C-D-f''' (53 notes)," (+ opgave van de dispositie).
4. 'Mededelingen van het Centraal Orgelarchief', Instrumentenmuseum Brussel, 1978; zie blz. 44 :
 Werklijst firma Loncke, 1974
 "herstel van het D. Bergerorgel, ca. 1780,
 adv. A. Deschrevel, 1 man (53 toetsen C-D-f'''), mechanisch" (+ opgave van de dispositie).
5. L. Lannoo : "De Brugse orgelmakers Berger en hun familie", uitg. Instrumentenmuseum - Brussel, 1982;
 blz. 26, op de werklijst van Dominicus I Berger :
 "ca. 1780, Zuienkerke, Sint-Michielskerk, nieuwbouw;" (+ opgave van de dispositie).
6. St. Godfroid : "De familie Hooghuys uit Geraardsbergen en de draaiorgelbouw in Vlaanderen", in 'Oostvlaamse Zanten', LVIII° jg., nr. 1, 1983, zie blz. 15;
 (vermelding bij de activiteiten van L.B. Hooghuys uit Brugge).
7. P. Roose : "Werklijst anno 1885 van L.B. Hooghuys", in 'Orgelkunst', VI^ojg., nr. 4, dec. 1983; zie blz. 9.

ZUIENKERKE, SINT-MICHIEL

Orgel (toestand in 1953)

Gemeente BREDENE - DORP

Parochiekerk SINT-RIKIERS

KERK

Driebeukig gebouw in neogotische stijl, in gebruik genomen in 1876, voltooid tussen 1897 en 1907. De ingebouwde toren bevindt zich op het westen.

Fraai barok meubilair uit de vorige kerk, o.m. orgelbuffet.

ORGEL

Auteur instrument : er wordt aangenomen dat het een werk betreft van de orgelmakers A.J. of D. Berger uit Brugge.

Bouwjaar : te situeren tussen ca.1750 en ca. 1780.

Verdere historiek :

- in 1876 of kort daarna wordt het orgel verbouwd en in de nieuwe kerk overgeplaatst door L.B. Hooghuys / Brugge.
- in het begin van de 20ste e. (vóór 1911) werden niet nader gespecificeerde werken uitgevoerd door Fr. Joris / Ronse.
- in 1935 werd het orgel gereviseerd door Jos. Loncke / Esen.

INSTRUMENT

Dispositie

0 Bourdon 16 P^{ds} bas
0 Gambe
0 Flute 4
0 Cornet
0 Trompette dessus
manuaal
0 Trompette basse
0 Doublette
0 Bourdon 8
0 Prestant 4

manuaalomvang : C - g''' (fis''' en g''' zonder werking)

pedaalomvang : C - d', permanent aangekoppeld aan manuaal.

Pijpwerk

+ front : - tinnen pijpen, van Hooghuys.

- in de torens met opgeworpen labia, in de velden zijn enkel de onderlabia opgeworpen.
- de middentoren en twee zijtoren bevatten sprekend pijpwerk (5 in totaal) van Prestant 4 en Doublette 2; in de twee tussenvelden zijn resp. de 2 en 3 grootste sprekend, de overige stom.

+ binnenpijpwerk :

Prestant 4 : volledig van Hooghuys.

Gambe (8') : tinnen pijpen, van Hooghuys; met stemrollen.

Bourdon 8 : pijpwerk dat teruggaat op Berger maar in elk geval veel herstellingen onderging (b.v. nieuwe soldeernaden); de grootste (15) zijn in elk, nieuwe voorlagen van Hooghuys, er zijn regelschuifjes in de voeten aangebracht (Loncke?), deze pijpen staan thans buiten het orgel, terzijde op het doksaal; verder metalen gedekten met hoeden, hoger loodgehalte, een aantal is voorzien van nieuwe hoeden (Hooghuys), het betrof in origine mogelijks een dichtgesoldeerde gedekt, op de grootste pijpen enkel de inscripties "ut" en "Bourdon 8 voet" (geen typerende Berger-inscripties); de kleinste (11 + 12) zijn roergedekten in flesvorm, de roeren zijn zo lang als het corpus en \emptyset roer = $1/2$ van \emptyset corpus.

Flute 4 : 14 + 11 gedekten, uit gehamerde metaalplaat die niet bijgeschaafd is (18de e.?), de voeten zijn mogelijks reeds vernieuwd, er zijn alleen inscripties van Hooghuys aanwezig; in de discant conische open pijpen, waarschijnlijk van Hooghuys.

Doublette (2') : 23 + 23 pijpen op de windlade, de overige in het front; volledig van Hooghuys; iets meer kernprikken.

Cornet : is in werkelijkheid een gewone mixtuur; nieuw pijpwerk van Loncke.

Trompette (8') basse & dessus : het groot oktaaf is toe te schrijven aan Hooghuys, de rest is ouder (begin 19de e., genre Van Peteghem; bekers met blikken onderstuk en loden bovenstuk.

Bourdon 16 bas (Pedaal) : in hout (Oregon), nieuw van Loncke;
staat terzijde op het doksaal, pneumatisch afgevoerd.

Windlade

- vermoedelijk van Hooghuys, grondig vernieuwd (nieuwe tafel e.d.m.).
- er zijn 4 cancellen bijgemaakt en tussen de grootste bassen geplaatst.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel, vóór het orgel (Joris of Loncke).
- de registerknoppen zijn mogelijk nog van Hooghuys.

Tractuur

- mechaniek ten dele van Hooghuys, ten dele van Loncke.
- grenen abstracten.

Windvoorziening

- eiken magazijnbalg, Hooghuys.

ORGELKAST

- fraai 4-voets buffet in rococostijl, zeer slank van vormgeving (iets wat bij nog andere Berger-orgels voorkomt).
- het is in origine een balustrade-orgel geweest; Hooghuys plaatste het geheel op een onderbouw van 95 cm hoog.
- de deuren achteraan zijn thans binnenstebuiten aangebracht.
- de klaviatuur bevond zich, ook na de verbouwing door Hooghuys, achteraan : in de regel boven de plaats waar vroeger het klavier stak is het kenmerkende naamplaatje van Hooghuys nog aanwezig (houten blokje met koperen inscriptie)

Louis Hooghuys & Fils

Facteurs d'orgues, rue St Jacques

Bruges

HUIDIGE TOESTAND

- instrument : normaal bespeelbaar.
- meubel : in verval

onderhoud : regelmatig

datum prospectie : februari 1984.

In bijlage : BIBLIOGRAFIE

Bredene, Sint-Rikiers.

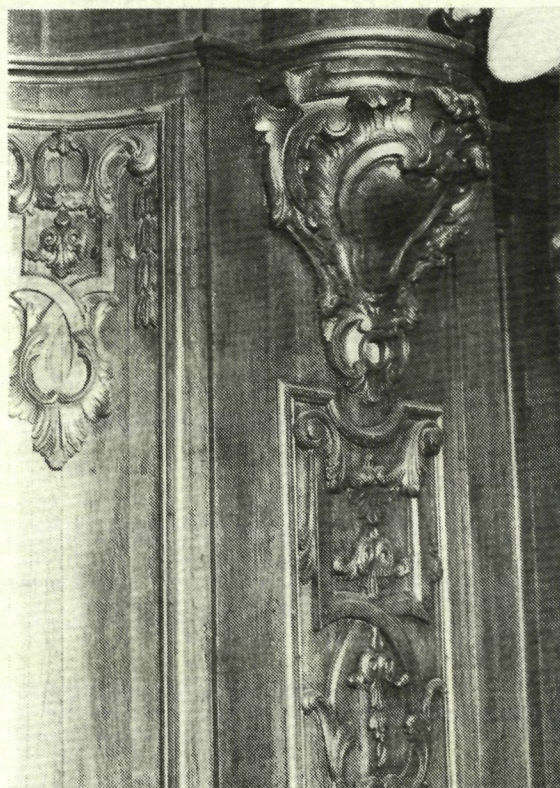
BIBLIOGRAFIE

1. J. Loncke : "Geschiedenis van een orgelbouwer, III", in 'De Schalmei', I^ojg., 1946, nr. 5;
 blz. 23 : "Orgels gemaakt door Jozef en Pieter Loncke sinds 1924 :
 1935 : *Bredene, 8 sp., 1 klav., afz.ped. (vernieuwd).*"
2. A. Deschrevel : "Overzicht van de orgels gebouwd door wijlen Jozef Loncke", in 'De Praestant', VIII^ojg., 1959, blz. 58-60
 (zelfde vermelding als sub 1.).
3. P. Roose : "De Belgische orgelbouwersfamilie Joris", in 'Orgel-kunst', III^ojg., nr. 3, sept. 1980;
 zie blz. 7; 'Bredene' komt voor op een werklijst van 'Fr. Joris en zonen, te Ronse', gepubliceerd op een inhuldigingsprogramma van 5 sept. 1911.
4. L. Lannoo : "De Brugse orgelmakers Berger en hun familie", uitg. Instrumentenmuseum, Brussel, 1982;
 zie blz. 26, op de werklijst van D. Berger :
"ca. 1780, Bredene, Sint-Rickierskerk, nieuwbouw (omgebouwd)".
5. St. Godfroid : "De familie Hooghuys uit Geraardsbergen en de draaiorgelbouw in Vlaanderen", in 'Oostvlaamse Zanten', LVIII° jg., nr. 1, Gent 1983;
 zie blz. 15 :
*"Daarnaast werkte Louis-Benoit Hooghuys o.m.;
 verder vinden we hem te Bredene in de St.-Rikierskerk,"*

**BREDENE,
SINT-RIKIERS**

Doksaal en orgel

Orgelbuffet, detail

Administratieve entiteit BREDENE

Arrondissement OOSTENDE

Wijk SAS-SLIJKENS (voorheen 'MOLENDORP')

Parochiekerk SINT-JOZEF

Voorgeschiedenis :

1758, bouw eerste kapel te Molendorp ('Compagnie der Zaegmolens')

1852, oprichting parochie Sint-Jozef (Sas-Slijkens)

1945, oude kerk erg beschadigd; heropgebouwd op een andere plaats.

Huidige kerk :

Zaalkerk, gebouwd in 1953, met twee kleine uitbouwen (l. sacristie, r. winterkapel) die aan de buitenzijde de indruk geven van een klein transept. De linkse uitsparing dient als koordoksaal, waarop het orgel zich bevindt. Imposante klokkentoren.

=====

ORGEL

Auteur instrument : (naamplaatje) "Frédéric Loncke

Alverinchem F.Occid."

(later werd er bijgegrift "1901", wat niet het bouwjaar is)

Bouwjaar : 1895

Overplaatsing en wijzigingen : firma Loncke / Esen.

INSTRUMENTDispositie

Twee reeksen registertrekkers; omdat het orgel totaál onbespeelbaar geworden is, kon niet meer vastgesteld worden welke registers op welk van de twee klavieren spelen.

Witte en roze (*) registernaamplaatjes.

Bourdon 16	Trompette 8
Montre 8	* Gemshorn 4
Gambe 8	Bourdon
* Voix céleste 8	* Flute (douce ?) 8
Prestant 4	* Bourdon 8
Fourniture 3	* Tremolo

- de trekkers van Gambe, Voix céleste en Gemshorn zijn geblokkeerd.
- 1 voetpedaal (buiten functie).
- zwelkasbediening (voettrede verdwenen).

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - d'

Pijpwerk

- integraal Loncke.

Windladen & tractuur

- pneumatisch systeem.
- totaal defect.

Klaviatuur

- type vrijstaande speeltafel, doch tegen de achterwand van het orgel geplaatst.
- registertrekkers.
- plat recht voetklavier, met heel dikke toetsen.

Windvoorziening

- magazijnbalg.

ORGELKAST

- van een eigenlijk meubel is er nog nauwelijks sprake; thans slechts een hardboard-omkisting.
- geplaatst op een zijdelings koordoksaal; vooraan een opening naar het kerschip gericht, afgesloten met een sierfront.

HUIDIGE TOESTAND

- in verval; onbespeelbaar.

datum prospectie : februari 1984.

Bredene-Sas-Slijkens, Sint-Jozef

BIBLIOGRAFIE

J. Loncke : "Geschiedenis van een orgelbouwer, III", in 'De Schalmel', I^ojg., nr. 5, Gent 1946;

blz. 23 :

Orgels van Frederik Loncke, gemaakt tussen 1889 en 1924.

.....

- Molendorp (Oostende), 12 sp., 2 klav., ped.kop., kegel.pneumat. (1895).

Administratieve entiteit DE HAAN

Arrondissement OOSTENDE

Gemeente DE HAAN-AAN-ZEE (ex-Klemskerke)

Parochiekerk HEILIGE MONICA

KERK

De parochie, bediend door paters Augustijnen, ontstond als gevolg van het aangroeiend kusttoerisme. De kerk werd ingewijd op 10 september 1902.

De badplaats, gesticht in 1887, ligt op 3 km van de oude dorpskom Klemskerke.

=====

ORGEL

Auteur instrument : Jos. Loncke & Zn. / Esen.

Bouwjaar : ca. 1968.

INSTRUMENT

Dispositie

Prestant 8

Gedekt 8

Oktaaf 4

Roerfluit 4

Oktaafken 2

Sesquialter (ab c')

Vulwerk 3 r

manuaalomvang : C - g'''

geen pedaal

- 1 balanstrede bedient in- en uitschakelen van Prestant 8.
- mechanische tractuur.
- registertrekkers aan weerszijden van het klavier;
metalen registerstokken.
- groot positief, beganegronds opgesteld vooraan in het koor;
integraal nieuw.

Nota : het betreft een seriematig vervaardigd positieforgel,
waarvan er diverse exemplaren verkocht werden (zie b.v.
ook Torhout, St-Jan-Bosco).

Huidige toestand

- normaal

datum prospectie : juli 1974.

Administratieve entiteit DE HAAN

Arrondissement OOSTENDE

Gemeente KLEMSKERKE

Parochiekerk SINT-CLEMENS

KERK

Gotische kerk, oorspronkelijk van het type met transept en vieringtoren, werd tijdens de godsdiensttroebelen zwaar geteisterd. Bij de herstellingswerken werd enkel de oostpartij - koor en gewijzigde transeptvleugels - wederopgebouwd. Het schip werd gesloopt zodat de centrale toren thans een ingebouwde westtoren vormt. In 1715 en 1770 werd hij door blikseminslag getroffen, doch telkens wederopgebouwd. Ingrijpende herstellingswerken werden in 1890-95 en 1902-03 uitgevoerd. Hoofdzakelijk neogotisch interieur.

=====

ORGEL

Auteur oorspronkelijk instrument : P.Ch. & L.C. Van Peteghem / Gent

Auteur oorspronkelijk orgelbuffet : Henri Bossée / (Klemskerke ?);

(buffet thans niet meer aanwezig)

Bouwjaar : 1835.

Totale ombouw orgel : A. Hooghuys / Brugge.

Auteur nieuw orgelbuffet : niet bekend (A. Hooghuys ?)

Bouwjaar : 1897-98.

Andere werkzaamheden :

- Fred. Loncke / Esen, 1913 en 1920.
- Jos. Loncke / Esen, 1946 (electrische ventilator).
- P. Anneessens / Menen, 1957.

INSTRUMENTDispositie

(volgens opstelling boven de klaviatuur)

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10
 11 12 13 14 15

1-10 = Gr. Org., bovenklavier, witte naamplaatjes

11-15 = Reciet, onderklavier, roze naamplaatjes

Gr. Org.

- 1 Cornet 4 r °
- 2 Prestant 4
- 3 Bourdon 8
- 4 Doublette 2
- 5 Flûte 4
- 6 Montre 8
- 7 Fourniture 3 r
- 8 Trompette 8
- 9 Clairon 4 °°
- 10 Tremblant

Reciet

- 11 Viole de Gambe
- 12 Voix Céleste 8
- 13 Bourdon 8
- 14 Nazard 3 °°°
- 15 Basson-Hautbois 8

° = in werkelijkheid 5 r

°° = enkel bas

°°° = thans 4'

2 pedalen : links = manuaalkoppel

rechts = zwelkasbediening, niet-gradueel, inhakend.

manuaalomvang : C - f'''

pedaalomvang : C - c' (aangehangen aan het Gr.Org.)

Pijpwerk

+ front :

zowel in Gr.Org. als Reciet houten sierpijpen, evenwel perfect gefimiteerd van sprekende metalen pijpen (o.m. met opgeworpen labia).

+ binnenpijpwerk :

Gr.Org.

Cornet 4r : in tegenspraak met het registernaamplaatje bestaand uit 5 koren; gedekt 8', volledig met hoeden; open 4', eerder enge mensuur; ook de terts is nog aanwezig; pijpwerk iets hoger van tingehalte, gehamerde metaalplaat die ook nog gewalst werd en weinig of niet bijgeschaafd; de pijpenbank en conducten zijn nog van Van Peteghem, de pijpen vermoedelijk eveneens.

Prestant 4 : enkele zijn voormalige frontpijpen (Van Peteghem), doch door Hooghuys ingekort en ook op andere punten gewijzigd.

Bourdon 8 : Hooghuys; groot oktaaf in grenenhout, de rest metalen gedekten.

Doublette 2 : bevat eveneens enkele voormalige frontpijpen.

Flûte 4 : de grootste gedekt met hoeden, verder 24 roergedekten en de 8 + 9 kleinste zijn open pijpjes.

Montre 8 : Hooghuys; staat op de plaats van een vroegere Nasard; de grootste pijpen zijn in grenenhout, met eiken monden en schuifjes, en staan achter het front en terzijde.

Fourniture 3r : beginnend op $2/3'$, $1/2'$ en $1/3'$, met repetities op G, cis°, cis', g' en cis".

Trompette 8 : schalbekers met blikken onderstuk en loden bovenstuk; de bekens werden mogelijks ingekort (Hooghuys?); koppen, lepels en tongen naar klassiek model; nogal enge mensuur.

Clairon 4 : enkel bas; zelfde factuur als Trompette, doch iets wijder van mensuur.

Reciet

Viole de Gambe 8 : Hooghuys; de grootste pijpen met expressions en snijbaarden; enge mensuur.

Voix Céleste 8 : baspijpen in grenenhout, met stemschuif, de bovenlabia zijn langs binnen aangescherpt; verder metalen pijpen, zonder snijbaarden, regelmatig kernprikken, met expressions, iets wijder van mensuur dan de Gambe.

Bourdon 8 : de 12 grootste in eik (stijl van de late van Peteghems); verder metalen gedekten met hoeden; uit vermoedelijk gewalste metaalplaat (misschien gerecupereerd uit oudere plaat); gewelfde kernen; op een pijp inscriptie *Positief*.

Nazard 3 : opgeschoven tot 4' (misschien nog door Hooghuys zelf); de 7 grootste pijpen zijn van Hooghuys, de overige van Van Peteghem; 13 gedekten met hoed, verder roergedekten en de 12 kleinste zijn wijde open fluiten; enkel op de kleinste pijpjes staat de inscriptie *nas*, misschien werden hier pijpen van Flûte 4 en een Nasard vermengd; de Van Peteghem-pijpen lijken vervaardigd uit oudere metaalplaat (cfr. Bourdon).

Basson-Hautbois 8 : Hooghuys; enkele der grootste schalbekers zijn gekropt; geboorde messing-lepels (seriematige factuur); modernere Hobo-factuur, met tweedelige beker (smalle + wijdere trechter); er zijn nogal wat gaatjes in de stevels geprikt.

WindladenGr.Org.

- lade van Van Peteghem.
- er blijkt nog plaats geweest te zijn voor een Kromhoorn of Clarinette, die waarschijnlijk nooit geplaatst is.
- ventielkas :
 - ingelijmde kleppen; messing veren.
 - messing schalmdraden, haakjes in rood koper; de lederpulpeten zijn weg.
 - inscriptie *L. Van Peteghem
fecit à Gand
Mars 1835*

Reciet

- lade van Hooghuys; in eik.
- pijpopstelling : grootste aan zijanten, afdalend naar midden.
- etiket in de ventielkas :

le 4 Novembre 1897 (= bijgeschreven in inkt)

Manufacture d'orgues d'église

AIME HOOGHUYS

Successeur de la Maison HOOGHUYS Père

58, RUE D'OSTENDE, 58

BRUGES

Tractuur

- + toetstractuur : eiken wellenramen onder de laden; alles met regelmoeren, ook aan de messing-winkelhaken.
- + registertractuur : eiken stokken naar ijzeren walsen.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant van de Gr.Org.-kast.
- balansklavieren.
- registertrekkers op twee horizontale rijen boven het klavier.

Windvoorziening

- magazijnbalg van Hooghuys; veel lekkage.
 - compresseurbalgje in de voet van het Gr.Org.
 - opliggende tremulant, leder is lek.
-

ORGELKAST

- twee eiken kasten, in neogotische stijl, aan weerszijden van het doksaal; de rugwand van het Reciet is niet in eik doch bestaat uit grenenhouten jalousie-luiken.
 - links (vanuit de kerk gezien) het Gr.Org., rechts het Reciet.
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval

meubel : begin van verval

onderhoud : zeer beperkt

datum prospectie : 1981.

In bijlage : ARCHIVALIA

BIBLIOGRAFIE

Klemskerke, Sint-Clemens

ARCHIVALIA

1. Naast de gegevens in de ventielkassen, staan nog volgende vermeldingen geschreven op een deur van de orgelkast :
*"Dit orgel wierd gemaakt door Van Peteghem te Gent 1835
 en het Positief orgel door Hooghuys van Brugge"*
*"Den basson werd van tongen (anchen) vernieuwd door
 F. Loncke orgelmaker te Eessen 1913".*
2. In 1985 werd een restauratiedossier opgesteld door Dhr. Gabriël Loncke (Overmere); hij verrichtte daarbij een onderzoek in het kerkarchief, en stelde ons de hiernavolgende gegevens ter hand. Nog volgens Dhr. G. Loncke zijn praktisch alle oude documenten in zeer slechte staat (vocht? schimmel?) en vallen als stof uiteen bij aanraking; daardoor heeft hij slechts de raadpleegbare stukken ter inzage gehad.

Kerkrekeningen / Kasboeken.

1805-1818 geen uitgaven voor orgel

1819 *Item aen d'heer Seraphinus hostekind orgelmaeker de somme van
 acht en twintig gulden zeven centen nederlandsch voor het kuysschen
 en vermaeken van den orgel dezer Kerke volgens accoord
 dus by quittance* 28, 07

Kerke Rekeningen van de Jaeren 1821 tot 1834 inclus

1834

37 *voorts Betael aen p.ch.el van peteghem 90 fr. 70 cent op avance op het
 maeken Eenem nieuwen orgel voor deze kerke bij quitantie* 90, 70

Origineele Kerke=Rekeningen Van de Jaeren 1835, tot het jaer 1844 inclus

1835, uitgave 8

*Betaeld aen den zelven heer (= pastoor De Bo) over tafel en logementkosten,
 van de heeren van Peteghem, orgelmaekers over het stellen van den nieuwen
 orgel de Somme van* 63, 80

1835, uitgave 25

*Betaeld aen Mjnheer P ch s van Peteghem orgelmaeker de somme van achttien-
 honderd veertien francs en drie centiemen over het maeken en placeren van*

- eenen nieuwen orgel bij quitantie 1814, 03
 1835, uitgave 26
 Betaeld aen J. moerloose de somme van 42 francs over het voeren van den
 orgel van gend op Clemskerke 42, 00
 1835, uitgave 29
 Betaeld aen Joannes De hulster Bakker winkelier en herbergier over leveringe
 van wierook, bakken van vijf maeten brood voor de Jaergetijden, en tafelkosten
 van den knecht van den orgelmaeker de Somme van 38 francs 70 centimen
 bij specificatie 38, 70
 1835, uitgave 32
 Betaeld aen henrij Bossée de somme van 10 francs 52 centimen over het vervoeren
 den orgelmaeker met zijn halam bij quitantie 10, 52
 1835, uitgave 36
 Betaeld aen de zelve over het nieuw maeken van eene waegeschotte orgelkasse en
 blaesbalcke met eene nieuwe Balcke onder den docksal betaelinghe gedaen aen den
 beeldhouwer met schilderen den ocksal en vernissen de orgelkasse met andere
 noodigheden bij specificatie en quitantie de somme van
 782 francs 23 centimen 782, 23
 1836, onder de rubriek Extraordinairen Ontfangst
 Ontfangen van D'heer De Bo Pastor de somme van vijftig francs over verkoop
 van den ouden orgel 50, 00
 1844, uitgave 27
 Betaeld aen L. Van Peteghem, over het herstellen van den orgel deser Kerke
 bij quitantie 12, 44
Rekeningen van de Goederen van de Kerke van Clemskerke
van de jaeren 1845 tot ende Met 't Jaer 1853; - inclus
 1846, uitgave 25
 Betaeld aen P. Chs Van Peteghem over het arrangeren van Orgel
 bij quitantie 12, ""
 1848, uitgave 8
 Door de pastoor betaald o.m. : ... mondkosten en logement van Van Peteghem,
 in het accordeeren van den orgel bij quitantie 36, 96
 1848, uitgave 24
 Betaeld aen L Van Peteghem, over het accordeeren van den orgel deser Kerke
 bij quitantie 12, ""

1850, uitgave 7

Betaeld aen den zelven heer (pastoor) over reijzen dekens knegt,
betaelinghe ter gelegenheijd van het H. Vormsel, tafel van Mr Van Peteghem,
en andere kleijnigheden 26, 11

Kerkrekeningen

1855, uitgave 30

Betaeld aen P.J. Ver Eycken Orgelmaeker, tot Ghyseghem (Oostvlaenderen)
over t' kuysschen & stellen den Kerk Orgel 46, 30

1855, uitgave 45

Betaeld aen Van de Steene

als noch over vier dagen en half mondkosten en logement van twee mannen
in het kuysschen van den Kerk Orgel alhier by quit.

1856, 1857, 1858 : geen uitgaven voor orgel

1859, uitgave 52

Betaeld aen C: L: van houtte = van den Poel te waereghem over accorderen van
den orgel der kerke met het vermaeken Van de Blaesbalck
by Specificatie 12, 75

1860, 1861, 1862, 1863 : geen uitgaven voor orgel

1864, uitgave 10

Betaeld aen C. Van houtte orgelmaeker te Waereghem, over herstellen Van den
Orgel dezer Kerke alhier by Quitantie 35, ""

1865, 1866 : geen uitgaven voor orgel

1867 : ontbreekt

1868, 1869 : geen uitgaven voor orgel

Verder geen gegevens meer uit de kerkrekeningen.

Resolutieboek 1839 - 18..

blz. 81 , Zitting van 4 april 1875

In dezelfde zitting is er eenparig besloten van met toestemming der bevoegde
Overheid de volgende werken te verrigten :

.....

8° van noodige groote herstellingen te doen aen den orgel
en De Hoogzael in gothiek te maken.

Kwitanties

1920, post 32

Schuldig de Kerkfabriek van Clemskerke aan F. Loncke en zoons Orgelmaker te
Eessen de som van twee en zeventig francs 80 ten

1° voor herstelling en akoordzetten van den kerkorgel,

inbegrepen logement - voor twee personen

56 fr

2° verschotten van reiskosten

16, 80

fr 72, 80

Clemskerke den 28 Juli 1920

voor kwijting

Fr Loncke

1957

Anneessens Paul / Orgelbouwer / Menen / Benediktijnenstraat 12

Rekening

Menen de 25 juni 1957

Schuldig het kerkfabriek van Klemskerke

voor nazicht en stemmen van het orgel op 31 mei 1957

de som van 1.710 fr

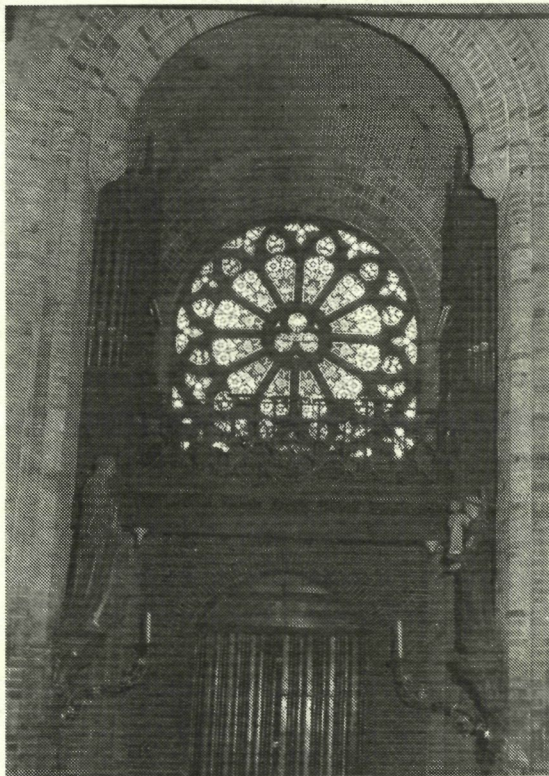
BIBLIOGRAFIE

'De Schalmei', I°jg., nr. 2, Gent 1946;

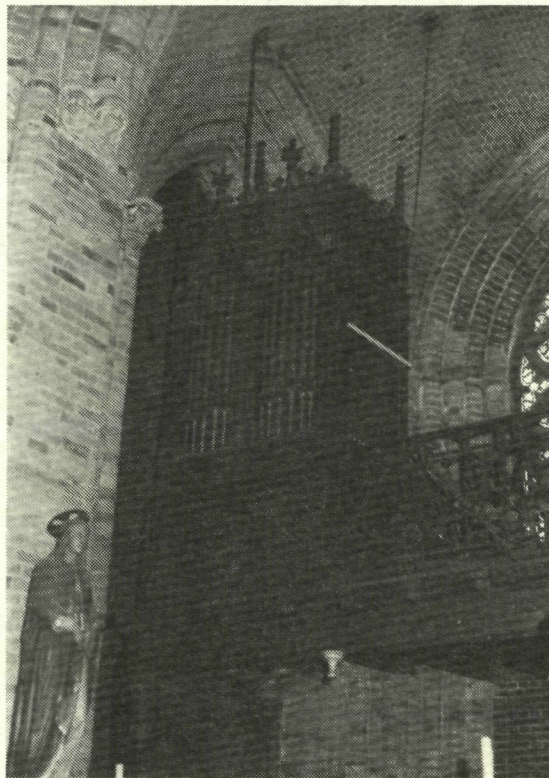
blz. 13 :

vermelding van de plaatsing van een electrische ventilator

door de firma Loncke / Esen.

Algemeen zicht

Orgel, linkergedeelte

Administratieve entiteit DE HAAN

Arrondissement OOSTENDE

Gemeente VLISSEGEM

Parochiekerk SINT-BLASIUS

KERK

Gebouw in neoclassicistische stijl, daterend uit 1789.

Interessant 18de-eeuws meubilair.

=====

ORGEL

Auteur oorspronkelijk instrument : P.Ch. & L.C. van Peteghem / Gent

Bouwjaar : 1815

Wijzigingen en herstellingen :

- 1892, auteur onbekend
- 1933, J. Loncke / Esen

Totale ombouw : firma Jos. Loncke & Zn / Esen, 1962.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>--P--</u>	<u>--I--</u>	<u>--II--</u>
Gedektbas 16	Prestant 8	Kwintadeen 8
Gedekt 8	Gedekt 8	Prestant 4
Voetw. + I	Gemshoorn 4	Roerfluit 4
Voetw. + II	Principaal 2	Nazaard 2 ² / ₃
	Kornet 4 r	Oktaaf 2
	Vulwerk 3 r	Cimbel 3 r
	Norm.kopp.I+II	Trompet 8

druktoetsen onder klavier : P - MF - Tutti - Af - Reg.

manuaalomvang : C - f'''

pedaalomvang : C - f'

Pijpwerk

+ front : nieuw, Loncke;

de grootste zijn in koper.

+ binnenpijpwerk :

I. (Hoofdwerk)

Kornet 4 r : origineel Van Peteghem-pijpwerk, op het oude bankje (één doorlopend laadje); de grootste pijpen aan de zijkanten, afdalend naar het midden toe; origineel 4 koren; beginnend op cis'; enkele pijpjes zijn nieuw.

Prestant 8 : nieuw, spotted metaal.

Gedekt 8 : groot oktaaf in mahoniehout, nieuw; verder 40 metalen gedekten, van Van Peteghem.

Gemshoorn 4 : nieuw van Loncke.

Principaal 2 : id.

Fourniture 3 r : id.

II. (Positief)

Nota : de werkelijke tessituur van het Positief is C-D-f''' (53 t.), de toets Cis is gekoppeld aan cis°.

Prestant 4 : bevat het oude binnenpijpwerk van Van Peteghem; de bas is nieuw (ter vervanging van de oude frontpijpen die verdwenen zijn); verder 31 pijpen van Van Peteghem waarvan enkele vernieuwd zijn; de twee kleinste zijn helemaal nieuw.

Kwintadeen 8 : het groot oktaaf (6 + 5 pijpen) is in eik en is afkomstig van de oude Bourdon 8 van Van Peteghem; de rest is nieuw.

Oktaaf 2 : integraal Van Peteghem-pijpwerk; de twee kleinste zijn uit een ander oud register afkomstig; fraai pijpwerk, volledig met de stemhoorn gestemd en af en toe nog kernsteekloos geïntoneerd, de intonatie is niet te zeer gewijzigd (o.m. origineel vrij lage opsmeden); er zijn alleen veel baarden toegevoegd; het pijpwerk is misschien een weinig ingekort.

Roerfluit 4 : in de bas gedekten van Van Peteghem; verder 16 + 15 roergedekten, waaronder enkele nieuwe; de 11 kleinste zijn conische open pijpen, nieuw van Loncke.

Nazaard 2 ²/₃ : 17 + 16 roergedekten van Van Peteghem; verder 20 wijde open fluiten, eveneens van Van Peteghem doch vermoedelijk uit een ander register afkomstig.

Cimbel 3 r : vaardig gemaakt pijpwerk van Van Peteghem, uit de

oude Fourniture;

de samenstelling is gewijzigd, enkele van de grootste pijpen zijn nieuw (spotted metaal);

huidige samenstelling gebaseerd op 1', 2/3' en 1/2'

(in origine vermoedelijk 2/3', 1/2' en 1/3').

Trompet 8 : in de bas nieuw pijpwerk, in de discant oud (vermoedelijk Van Peteghem); de oude schalbekers zijn ingekort doch voor het overige zijn er niet teveel wijzigingen gebeurd.

Pedaal

- nieuw; unit-systeem.

Windladen & tractuur

- integraal nieuw.
- electro-pneumatisch systeem.

Klaviatuur

- nieuwe vrijstaande speeltafel, vóór het orgel; registertuimelaars.
- geplaatst achter de doksaalbalustrade (waar het orgel voorheen stond).

ORGELKAST

- nieuw; in een strakke zakelijke stijl.
- geplaatst helemaal achteraan op het doksaal, ver achter de torenboog.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : september 1983

In bijlage : ARCHIVALIA

BIBLIOGRAFIE

Vlissegem, Sint-Blasius.

ARCHIVALIA

Liber Memorialis (bewaard in de pastorie).

1) In een overzicht, genoteerd aan de achterkant :

Orgel Aangekocht bij Van Peteghem te Gent in 1815 (Rekening)

Orgelkas Eenvoudig, maar toch in renaissance stijl

- eikenhout overschilderd.

In 1892 wierd het orgel dat vooraan stond, achteruit geplaatst en wierd het klavier met zitplaats voor den orgelist naar voren gebracht.

't orgelspel en de blaasbalg werden in 1933 volledig hersteld door J. Loncke van Eessen.

Totale verandering in 1941, zie boek der beraadslagingen kerkfabriek.

2) Chronologisch geordend :

Zondag 21 October 1962 - Plechtige wijding van het Nieuwe Orgel

Daar het oude orgel van de jaren 1840 van de orgelbouwers Van Peteghem van Gent grote herstellingen diende te ondergaan, werd het terzelfdertijd ombouwd en vergroot door de Firma Loncke van Esen

3) In het boek steken nog twee foto's van het voormalig orgelbuffet.

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant', XII°jg. (1963), blz. 14, rubriek "Orgelinhuldigingen";

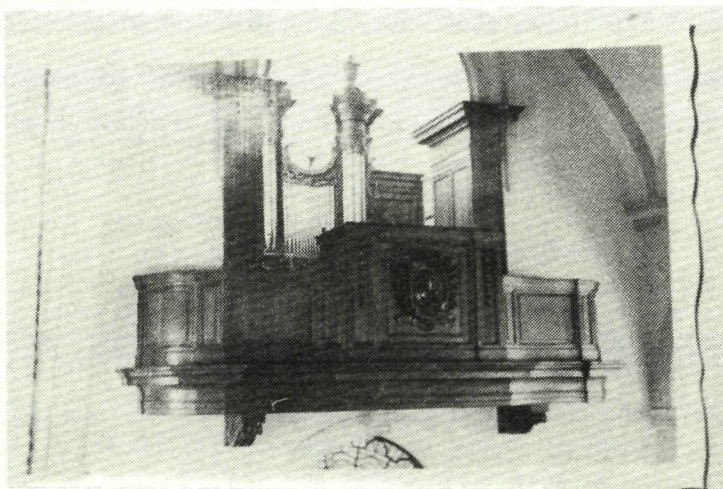
21 oktober 1962,

Orgelbouwer : fa. Jos. Loncke & Zn., Esen.

Vergroting en ombouw volgens het elektrisch systeem met sleepladen.

Dispositie :

Gastorganist : K. D'Hooghe.

VLISSEGEM, SINT-BLASIUS
Archiefphoto's : voormalige toestand

Administratieve entiteit DE HAAN

Arrondissement OOSTENDE

Wijk VOSSESLAG , ook genaamd DE HEIDE

Hulpkapel ONZE LIEVE VROUW VAN ALTIJDDURENDE BIJSTAND

KERK

Bakstenen kerkgebouw, geïntegreerd in een complex van pastorie, school enz.;
daterend van nà W.O. II.

=====

ORGEL
Auteur instrument : St. Schumacher / Eupen.
Bouwjaar : ca. 1978.

INSTRUMENTDispositie

(Er zijn geen registeropschriften, de volgende benamingen zijn
door ons genoteerd :)

- gedekt 8'
- fluit 4'
- oktaaf 2'
- mixtuur 2 koren

manuaalomvang : C - g'''

geen pedaal

Overige gegevens

- verplaatsbaar kistorgel.
 - de grootste pijpen (in hout) van de gedekt 8' staan buiten het orgel (aan de linkerzijde van het klavier).
 - de slepen worden bediend door 4 horizontaal te verschuiven registerstangen boven het klavier.
 - er is geen eigenlijk front, maar de twee deurtjes aan de voorzijde kunnen opengesteld worden.
-
-

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : oktober 1985.

Administratieve entiteit DE HAAN

Arrondissement OOSTENDE

Gemeente WENDUINE

Parochiekerk HEILIGE KRUISVERHEFFING

KERK

Het gebouw dateert grotendeels uit 1906-1909 en is opgevat als reconstructie van de XVIde-eeuwse kerk in gotische stijl. Het koor en de achthoekige vieringtoren stammen uit de XIIIde e. Nog in 1975-76 werd het beschilderde pleisterwerk van de oude binnenmuren verwijderd.

=====

ORGEL
Auteur huidig instrument : Jos. & P. Loncke / Esen.

Bouwjaar : 1939.

Kuisbeurt in 1972 door firma Loncke / Kortemark-Zarren.

INSTRUMENTDispositie

<u>-P-</u>	<u>-I-</u>	<u>-II-</u>
Kwintadeen 16	Principaal 8	Fluit 8
Gedekt 8	Holpijp 8	Wilgenpijp 8
Fluit 4	Prestant 4	Principaal 4
Voetw.aan I	Roerfluit 4	Ruischpijp 2 r
Voetw.aan II	Oktaaf 2	Kromhoorn 8
	Vulwerk 3 k	
	Hoofdw.aan II	

- tremolo
- Kromhoorn af
- 1 pedaal : Tutti

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Pijpwerk

- integraal nieuw van Loncke :
diverse vermeldingen (cfr. Bibliografie) als zou ouder pijpwerk in 1939 verwerkt zijn blijken onwaar te zijn; het orgel wordt trouwens op de werklijst van de firma Loncke vermeld als "nieuw".

Windladen & tractuur

- nieuw; pneumatisch systeem.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel; registertuimelaars.

Orgelkast

- er is geen eigenlijke orgelkast, het pijpwerk staat in open opstelling.
- geplaatst op een doksaal dat dwars over de zijbeuk, ter hoogte van het koor, gebouwd is; enkel het prospect van het Positief is zichtbaar, daarachter zijn het Hoofdwerk en de speeltafel geplaatst.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : begin van verval; de pneumatische tractuur werkt
zeer moeizaam.

onderhoud : regelmatig.

datum prospectie : september 1983.

In bijlage : BIBLIOGRAFIE

Wenduine, H. Kruisverheffing.

BIBLIOGRAFIE

1. E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen 1865;
blz. 188-189 :
*"VAN HOUTTE - VANDEN POEL (Charles Louis), à Waereghem
orgues placées par ce facteur :
21° 1846, Wenduine, (Bruges), de 8 registres; ..."*
2. "Liste des principales orgues construites par la Maison Delmotte, à Tournai" (gedrukt op de achterkant van een inhuldigingsprogramma van Veurne, St-Walburgakerk, 12 aug. 1909); vermelding *"Wenduine, Restauration"*.
3. Prudens Verduyn : "Geschiedenis van Wenduine", Brugge 1938;
blz. 64 : *"Reeds in 1536 wordt betaald voor een herstelling van het orgel en een der twee kapelannen verschijnt in de rekeningen als orgelist. Meester Pieter Janssens, orgelmaker, levert een nieuw positief in 1538; in 1546 worden de orgelpijpen vertind. Benevens de groote herstellingen van het orgel vinden wij nog jaarlijks of daaromtrent een post uitgetrokken voor het "viciiteeren" en stemmen van het orgel. Toen echter tijdens de Geuzenberoerten de kerk van haar sieraden werd beroofd, vinden we in de kerkrekeningen van 1580 dat er voor 300 pond orgellood werd verkocht."*
4. Jos. Loncke : "Geschiedenis van een orgelbouwer, III", in 'De Schalmey', I°jg., nr. 5, Gent 1946;
blz. 23-24, op de werklijst van Jozef en Pieter Loncke :
"1939 Wenduine a/zee, 14 sp., 2 klav., afz. ped."
5. M.A. Vente : "De geslachten Buus en Van der Keere", in 'De Schalmey', IV°jg., nr. 1, Gent 1949;
blz. 5, onder Joos van der Keere :
*1547-1553 Wenduine, onderhoud en herstellingen
(Brugge, Rijksarchief, Rekeningen van het Vrije van Brugge, nrs.13799/800).*
6. "Orgels - Werken, uitgevoerd door Jules Anneessens - Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma

Anneessens / Menen);

Wenduine staat vermeld op de

- lijst "Vernieuwde en herstelde orgels"
- lijst "Electrische ventilatoren".

7. M.A. Vente : "Proeve van een repertorium van de archivalia betrekking hebbende op het Nederlandse Orgel en zijn makers tot omstreeks 1630", uitg. Kon.Acad.v.België, Verhandelingen, Brussel 1956;
zie onder nr. 223, blz. 161-162
(weergave van de 16de-eeuwse archivalia).
8. A. Deschrevel : "Overzicht van de orgels gebouwd door wijlen Jozef Loncke", in 'De Praestant', VIII^ojg., 1959, blz. 58-60;
1939, *Wenduine, nieuw*, 14 sp., 2 kl., ped.
9. Prudens Verduyn : "Geschiedenis van Wenduine", herwerkte versie, *Wenduine* 1960;
blz. 49 : "Er was een orgel. Men zal wel een spreken van 't groot orgel (1548) en van de "beede orghelen" (1559), maar 't klein orgel zal wel het positief geweest zijn. In 1538 maakt Pieter Janssens een nieuw positief. Andere namen van orgelmakers komen bij de gebeurlijke herstellingen in de rekeningen voor : Pieter van Aerlem (Haarlem) (1546); Jan de Clerc, orgelmaker te Brugge (1546); Jan van de Keere, insgelijks van Brugge (1547), die wel tot een geslacht van orgelmakers schijnt te behoren, want in 1548 stelt Joost van de Keere "een bevende stemme" (tremblant) in 't groot orgel, en in 1559 herstelt deze Joost de "beede orghelen". In 1547 wordt een Jannyn als orgelmaker vermeld.
.....
Hendrik de Wijze, "d'oorgelare van Brene" (organist te Bredene), schrijft in 1540 een nieuw graduaal dat ingebonden wordt door Pauwel vander Beke te Hautave. Dit zijn zeer waarschijnlijk geestelijken, die als koster of als kapelaan op deze parochies verblijven. Ook te Wenduine zal regelmatig een kapelaan organist zijn. In 1549 zal de kapelaan, Hercules Blomme, een graduaal schrijven en twee missalen inbinden."
blz. 60 : "In 1849 stelde Van Houtte, orgelbouwer te Waregem, een nieuw orgel, waarvoor hij, boven de overname van het oud orgeltje, nog 200 pond

betaald werd. Regelmatig wordt het orgel elk jaar door de Van Houtte's nagezien en gestemd, wat zeker een nuttige uitgave betekent."

blz. 63 : "Orgel. Zoals boven vermeld had de Waregemse orgelbouwer Van Houtte, in 1849, een nieuw orgel gesteld. In 1927 werd dit orgel hersteld en vermeerderd. In 1939 leverde Loncke van Esen een nieuw orgel voor de som van 47.300 F. Op het advies van de Diocesane Orgelcommissie werden nochtans de oude spelen van 1849 in het nieuw orgel opgenomen; wat een zeer verstandige oplossing is. Al is het instrument van Loncke een zeer goed instrument, deze oude spelen blijven van een superieur gehalte. Herstellingen en bijwerken van oude orgels zouden steeds op die wijze moeten gebeuren. Het nieuw orgel werd ingezegend door deken Colpaert, op 20 oogst 1939. Te dezer gelegenheid werd het bespeeld door Flor Peeters."

blz. 87 : onder pastoor P.J. Wancour (1840-1853)

"In 1845 laat hij een nieuw orgel stellen in zijn kerk,"

10. Gh. Potvlieghe : "Orgelbouwer Ch.L. van Houtte", in 'De Praes-
tant', XV^ojg., 1966;

zie blz. 30, op de werklĳst :

"1846 Wenduine, transformatie. 8 reg. In 1927 herwerkte Loncke uit Esen dit instrument en behield hierbij het pijpwerk van Van Houtte."

11. 'Parochiekerk Wenduine'

(s.d.; kleine viertalige gids voor een rondleiding in de kerk)

"Het orgel is door Loncke uit Esen in 1939 geleverd (47.300 fr) met ver-
werking van oude spelen, in 1849 door Van Houtte uit Waregem geleverd.

Het werd op 20 augustus 1939 ingezegend door deken Colpaert en ingespeeld
door Flor Peeters. Het werd hersteld in 1972 door het huis Loncke."

Administratieve entiteit GISTEL

Arrondissement OOSTENDE

Gemeente GISTEL

Parochiekerk ONZE LIEVE VROUW HEMELVAART

KERK

Driebeukige hallenkerk met westertoren, gebouwd van 1853 tot 1867, in neogotische stijl. De torenromp dateert nog van ca. 1500; de torennaald werd in 1905-1906 geplaatst en vernieuwd in 1971.

Barokmeubilair afkomstig uit de oude kerk; relieken van de H. Godelieve.

=====

ORGEL

Auteur instrument : J. Loncke & Zonen / Esen.

Bouwjaar : 1969.

INSTRUMENTDispositie

<u>_P_</u>	<u>_I_</u>	<u>_II_</u>
Prestant 16	Prestant 8	Gedekt 8
Gedektbas 16	Gedekt 8	Kwintadeen 8
Fluit 8	Oktaaf 4	Prestant 4
Koraalbas 4	Roerfluit 4	Spitsfluit 4
Oktaaf 2	Oktaafke 2	Oktaaf 2
Mixture 3 r	Seskwialter 2 r	Kleine kwint 1 ¹ / ₃
Bazuin 16	Vulwerk 3 r	Stemmeke 1
Trompet 8	Scherp 2 r	Cimbel 2 r
	Trompet 8	Kromhoorn 8

- vrije comb. Voetw. - I - II / Tutti.

- druktoetsen : P - MF - F - Tutti - Af - Reg. - Vr.Reg.

- afstellers Bazuin 16, Trompet 8 / Trompet 8 / Kromhoorn 8

- pedalen : Voetw.+ I, Voetw.+ II, I + II.

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Pijpwerk

- integraal nieuw van Loncke;
sporadisch is wat pijpwerk verwerkt uit het vorig orgel
(hoofdzakelijk 20ste-eeuw materiaal, b.v. van J. Anneessens).

Windladen & tractuur

- sleepladen met mechanische toetstractuur voor de manualen.
- elektrische tractuur voor het pedaal en voor de registerbediening.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel vóór het orgel; registertuimelaars.

ORGELKAST

- nieuw; vlakke vormgeving.
- opgesteld op een podium, op de plaats waar vroeger het hoofd-
altaar stond (de vroegere orgels stonden op het doksaal).

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : oktober 1983.

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant', XVIII^ojg., 1969, zie blz. 76 in de rubriek "Orgel-
inhuldigingen" : Gistel op 12 april 1969;

Orgelbouwer : fa. Jos. Loncke & Zn, Diksmuide

*Systeem : mechanische toetstraktuur en sleepladen voor de beide manualen,
elektrische traktuur voor de registers en het voetwerk.*

Adviseurs : P. François & A. Deschrevel.

Gastorganist : R. Deruwe.

Dispositie :

In bijlage : ARCHIVALIA & BIBLIOGRAFIE aangaande vroegere orgels.

Gistel, O.L.Vrouw Hemelvaart.

ARCHIVALIA

Volgende gegevens werden opgezocht door dhr. Gh. Potvlieghe,
en ons voor publicatie ter beschikking gesteld :

Rijksarchief Brugge, Gemeentearchief Gistel, kerkrekeningen nr. 160.

Kerkrekening 1815 :

*aen Sr Van Peteghem Gend over een jaer pensioen voor het accoord stellen
van den orgel volgens quitt* 14. 51

Kerkrekening 1817 :

dito betaling.

Kerkrekening 1821 :

*aan Seraphien hostekyndt over t vermaaken en kuysschen
van den orgel per acquit* 46. 28

Kerkrekening 1829 :

july 15

*aen jan De Graeve over het erstellen der blaesbalgen in den orgel,
volgens quittantie gecoteert nr 23* 2, 33

Rijksarchief Brugge, Gemeentearchief Gistel, kerkrekeningen nr. 161.

Kerkrekening 1834 :

*Aen J Huyghebaert voor het kuysschen van den Orgel en verdere reparatien,
volgens quittantie gecotteert nr 15* 60- 00

Kerkrekening 8 aug. 1834 :

dito rekening (dubbel)

Kerkrekening 1835 :

*Aen J Huyghebaert over het repasseeren den orgel gedurende 1835,
volgens quittantie gecotteert N°31* 10- 00

Kerkrekening 1836 :

dito rekening.

Kerkrekening 1840 :

*over repaseren der tongwerken volgens rek 1838
aen Ivo Huyghebaert over het accorderen den orgel*

Kerkrekening 1841 :

dito rekening.

Kerkrekening 1868 :

*aen Vanhoute horgelmaker te Waereghem over kuischen
en accorderen den horgel*

137, 63

BIBLIOGRAFIE

1. M.A. Vente : "Het geslacht Langhedul", in 'De Schalmei', I^ojg.,
nr. 4, Gent 1946;
blz. 5 : werken van Jan Langhedul
- *vóór 1578, Gistel. Onderhoud*
(Brugge, Rijksarchief, Rekeningen van het Vrye van Brugge, nr 12121.)
 2. M.A. Vente : "Proeve van een repertorium van de archivalia
betrekkende hebbende op het Nederlandse Orgel en zijn makers
tot omstreeks 1630", uitg. Kon.Acad.v.België, Verhandelingen,
Brussel 1956;
zie nr. 88, Gistel
blz. 71 (citaat van in vorige publikatie vermelde archiefttekst).
 3. M.A. Vente : "Die Brabanter Orgel", Amsterdam 1963;
zie blz. 125, citaat van hogervermeld werk van J. Langhedul.
 4. "Orgels / Werken uitgevoerd door Jules Anneessens - Menen /
1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma
Anneessens / Menen);
Gistel wordt vermeld op
- lijst "Vernieuwde en herstelde orgels",
- lijst "Electrische ventilatoren".
-

Administratieve entiteit GISTEL

Arrondissement OOSTENDE

Gemeente MOERE

Parochiekerk SINT-NIKLAAS

KERK

De vroeggotische kruiskerk met middentoren (eind XIIIe.), werd gesloopt met uitzondering van de achthoekige toren, en in 1858-60 vervangen door een driebeukig gebouw in neogotische stijl. De oude centrale toren, gebouwd met gele moefen, is in de nieuwe bouw als noordelijke geveltoren ingewerkt.

=====

ORGEL

Auteur instrument : P. van Peteghem & zoon Lambert Benoit / Gent
Auteur orgelbuffet : niet bekend; vermoedelijk een lokale
schrijnwerker.

Bouwjaar : 1776.

Het is niet bekend wie het orgel in 1860 overplaatste in de nieuwe kerk, op een doksaal in de oude middentoren.

In 1923 werd het orgel hersteld door Fr. Vos / Zichem.

In 1951 werd het instrument buiten gebruik gesteld, tot aan de restauratie van 1973.

Restauratie : J. Loncke & Zn. / Esen, 1973.

INSTRUMENTDispositie

O Prestant	Cornet O
O Doublette	Bourdon O
O Nasard	Flûte O
O Fourniture	Tierce O
O Larigot	Cymbal O
O Trompette bas	Trompette sup. O
O Clairon bas	Cromorne sup. O
o. Rossignol	
O Tremblant	O (vast, zonder functie)

manuaalomvang : C-D - d''' (origineel)

geen pedaal

- deling bas/sup tussen c' en cis'
- Cornet ab cis'

Pijpwerk

+ front

- was vóór de restauratie ingestreken met verschillende lagen aluminiumbronsverf.
- thans zonder tinfoolie; in origine was wel tinfoolie gebruikt.

+ binnenpijpwerk :

(nota : bij ons onderzoek waren de achterdeuren op slot en werd ons geen mogelijkheid geboden het pijpwerk grondig te bekijken; onderstaande summiere notities werden genomen na bezichtiging doorheen het front)

Cornet : integraal oud; op een gedeelde bank.

Prestant : de bas (zowat twee oktaven) in het front.

Bourdon : bas in hout, twee houten pijpen staan in het midden, de houten pijpen zijn binnenin met bolusverf uitgegoten; verder metalen gedekten met hoeden.

Flûte : 4 houten pijpen; verder metalen roergedekten.

Doublette : enkele van de grootste staan in het front.

Nasard : in de bas een 4-tal gedekten met hoed, verder roergedekten en ongeveer het hoogste oktaaf zijn open fluiten.

Tierce : open cilindrisch; naar de discant toe verwijdende mensuur.

Fourniture : 4 koren; gebaseerd op 1'.

Larigot : oud; ong. 1 oktaaf roergedekt, de overige zijn open fluiten.

Trompette bas & sup : tamelijk enge mensuur; in de bas bekers met blikken onderstuk, in de discant tinnen bekers.

Clairon bas : de grootste pijpen hebben bekers met blikken onderstuk, de kleinste bekers zijn in tin.

Cromorne sup : oud; tinnen bekers.

Windlade

- oude lade.

- gespijkerde pijpstokken; er werden later schroeven toegevoegd.
- de brillen voor de trompetbekers zijn uit multiplex (recent).

Tractuur

- een aantal onderdelen zijn vernieuwd;
vóór de restauratie was een en ander gewijzigd en/of verwijderd omdat het klavier verplaatst was.
- vooral in de registratuur zijn veel nieuwe onderdelen aangewend.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de rugzijde, zoals in origine;
vóór de restauratie bevond het klavier zich aan de prospectzijde, een toestand die dateerde van eind 19de e.
- het klavier is nieuw, het werd eerder in 19de-eeuwse trant dan aansluitend bij de 18de eeuw gereconstrueerd (b.v. met tamelijk lange ondertoetsen).
- de registertrekkers zijn nieuw.

Windvoorziening

- nieuwe magazijnbalg, in de voet van de orgelkast.
- ventilator in een kist achter het orgel.

ORGELKAST

- 4-voets buffet, in klassieke stijl;
rococo-vleugelstukken en onder de middenconsole een cartouche met jaartal 1776.
- het meubel werd bij de restauratie tamelijk grondig gedecapeerd;
het snijwerk was vóór de restauratie in wit geverfd.
- de inwendige stellingen zijn grotendeels nieuw.
- het dak is nieuw (in oregon), alsook de verbindingsstukken achteraan tussen zijtorens en middentoren.
- het orgel is thans opgesteld op het podium in het koor waarop vroeger het hoogaltaar stond.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : oktober 1983.

Moere, Sint-Niklaas.

ARCHIVALIA

1. "Memorieboek der parochie van Moere"

(aangevangen in 1900)

1923. *Tegens den biddag werd het Kerkorgel gansch gekuist en in regel gesteld en werd ook eene nieuwen blaasbalg geplaats door Vos Huybrecht van Sichem voor de somme van 2750 frs, alles werd betaald dank aan de milddadigheid der parochianen".*

2. "Proces-Verbaal onderzoek toestand oud-orgel St-Niklaaskerk Moere", Bisdóm Brugge, Bisschoppelijke Commissie voor Klokken en Orgels;

Na enkele historische gegevens gaat het rapport verder :

Dit orgel, dat neerkomt op een groot positief, bezit uiteraard een uitgesproken barokkarakter, zodat het zich uitstekend leent (na grondige herstelling) als concertinstrument. Voor het begeleiden van de kerkdienst, bepaald voor de volkszang, is het minder bruikbaar. Het bezit slechts één 8-voet register (een lichte Bourdon 8) en de windladen (zoals gebruikelijk bij Van Peteghem) zijn zo ondiep dat het onmogelijk is al de spelen van het orgel ineens te gebruiken. Daarbij komt nog dat het orgel (geplaatst in de oude toren) té hoog staat boven de menigte en dat heel veel van zijn klanksterkte verloren gaat in de torenruimte.

Het orgel naar beneden brengen, kuisen en herstellen (nieuwe traktuur en klavier) zou ongeveer 120.000 fr kosten en zal nooit het gewenste resultaat geven : er zijn moeilijkheden voor het opstellen waarbij een biechtstoel zou moeten verplaatst - plaatsverlies - onpraktische bespeelbaarheid (ingebouwd klavier met mechanische traktuur).

Alles in overweging genomen en samengebracht zou voor de kerk een beter resultaat bereikt kunnen worden door het bouwen van een nieuw orgel dat aangepast is aan de plaats, de mogelijkheden en noodwendigheden, natuurlijk mits het oud orgel kan verkocht worden tegen een verantwoorde prijs.
(getekend)

Ingooigem 11 december 1963

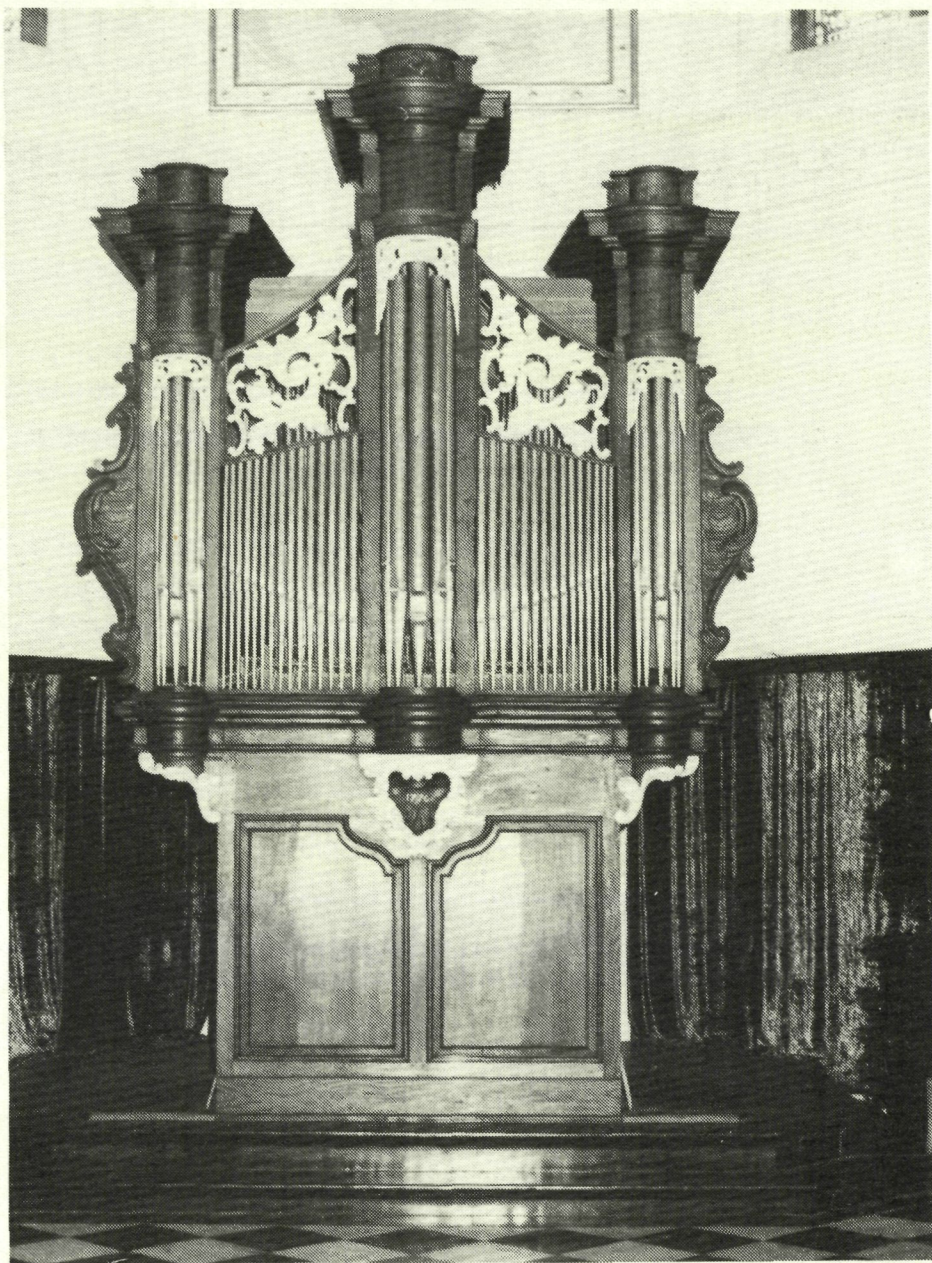
A. Deschrevel, onderpastoor

Lid Bissch. Orgel-commissie

Moere, Sint-Niklaas.

BIBLIOGRAFIE

1. E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen, 1865;
 onder VAN PETEGHEM (Pierre, le vieux),
 blz. 195 : *"En 1776 Van Peteghem s'associa avec son fils Lambert. Il avait alors en construction les orgues de Renaix, Nieuwerkerke, Gysegem, Baesele, Alost (béguinage), et Moeren."*
2. "Orgels / Werken uitgevoerd door Jules Anneessens - Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen);
 Moere wordt vermeld op de lijst "Electrische ventilatoren".
3. 'L'organiste', VI^ojg., nr. 1, Union Walonne des Organistes, Hoi 1974;
 zie blz. 23, in de rubriek orgelnieuws :
Fa. Loncke p.v.b.a.
restauration de l'orgue Van Peteghem 1776;
clav. C-D-d''' (50 notes)
 (+ opgave van dispositie).
4. 'Mededelingen van het Centraal Orgelarchief', jg. 1978, Brussel;
 Werklijst orgelbouwer Loncke :
 1973 : *herstel v.h. P. Van Peteghemorgel, 1776,*
adv. A. Deschrevel,
1 man (50 toetsen C-D/d'''), mechanisch;
 (+ opgave van dispositie, met weglating van Tremblant en Rossignol).

MOERE, SINT-NIKLAAS

Orgel, huidige toestand

Administratieve entiteit GISTEL

Arrondissement OOSTENDE

Gemeente SNAASKERKE

Parochiekerk SINT-CORNELIUS

KERK

De oude romaanse kerk werd in 1911 afgebroken, en in 1913 vervangen door een driebeukige hallenkerk met westertoren, in neogotische stijl.

Het is niet bekend of er in 1911 nog een orgel in de kerk aanwezig was; van 1913 tot 1973 was enkel een harmonium in gebruik.

=====

ORGEL
Auteur huidig instrument : Jos. Loncke & Zonen / Esen.
Bouwjaar : 1973.

INSTRUMENTDispositie

Prestant 4	Gedekt 8
Roerfluit 4	Oktaaf 2
Larigot 1 $\frac{1}{3}$	Schuiflet 1

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - b° (aangehangen)

Overige gegevens

- integraal nieuw instrument en meubel;
qua omvang te beschouwen als een groot positief;
geplaatst op het doksaal.
- mechanische tractuur, klaviatuur ingebouwd aan de prospectzijde,
registertrekkers aan weerszijden van de klaviatuur.
- vlakke front-vormgeving, indeling 10 + 5 + 10.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal

datum prospectie : mei 1983.

Snaaskerke, Sint-Cornelius.

BIBLIOGRAFIE

a) over de periode tot 1911 :

E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen, 1865;

blz. 200-201 : "VAN PETEGHEM (*Pierre Charles*), *le jeune*,

*M. Van Peteghem a de plus placé des orgues de petite dimension à :
....., Snaaskerke (sic),"*

(We veronderstellen dat het hier Snaaskerke betreft.)

b) over het huidig orgel :

'Mededelingen van het Centraal Orgelarchief', jg. 1978,
Brussel;

zie blz. 48, rubriek nieuwe orgels :

"Loncke, 1973, positief; 1 man. (56 toetsen), aangehangen pedaal"

(+ dispositieopgave).

Administratieve entiteit GISTEL

Arrondissement OOSTENDE

Gemeente ZEVEKOTE

Parochiekerk ONZE LIEVE VROUW

KERK

Gebouw in neoromaanse stijl, met grondplan in de vorm van een Byzantijns kruis, gebouwd in 1917. De westertoren dateert van 1856 en contrasteert nogal met de rest van de kerk.

=====

ORGEL

Auteur oorspronkelijk instrument : A.J. Berger / Brugge.

Bouwjaar : 1772.

Transformatie : P.Ch. van Peteghem / Gent; 1844.

Verdere werkzaamheden :

- vermoedelijk tweede helft 19de e.; o.m. toevoegen groter voetklavier (Hooghuys ?).
- J. Anneessens / Menen, herstelling; eerste helft 20ste e.
- P. Loncke & P. van Imschoot (voor firma Loncke / Esen), reiniging; 1958.

INSTRUMENTDispositie

Viola 4 basse	O	O Viola dessus
Montre 8 basse	O	O Montre 8 dessus
Salicional 8 basse	O	O Voix céleste 8
Flûte 4 basse	O	O Flûte 4 dessus
Bourdon 8	O	O Doublette 2
(Tremulant)	O <u>manuaal</u>	O Prestant 4

manuaalomvang : C - f'''

pedaalomvang : C - d' (aangehangen)

Pijpwerk

+ front :

- bevat pijpwerk van Prestant 4 en Doublette 2; vermoedelijk integraal van Berger.
 - de frontopstelling is door Van Peteghem gewijzigd : thans staan de grootste pijpen in het midden, voorheen stonden ze aan de zijkanten (zoals dit nu nog bij het binnenpijpwerk het geval is).
- + binnenpijpwerk :
- : in origine waarschijnlijk een Cornet, een bepaalde lat en zwaluwstaartverbindingen wijzen op een verhoogde pijpenbank.
- Prestant 4 : 17 + 16 pijpen op de windlade, hoofdzakelijk pijpwerk van Berger; later zijn er stemrollen in de corpora getrokken (waarschijnlijk door Anneessens).
- Bourdon 8 : 5 + 6 houten baspijpen, de ronde gedraaide eiken voeten zijn waarschijnlijk nog van Berger, indien de corpora nog van Berger zouden zijn dan zijn ze evenwel grondig gereviseerd door Van Peteghem (o.m. met perkament beplakt); verder 13 metalen gedekten, waarvan de grootste (B) bij de houten pijpen staat en de voor Berger typerende inscriptie draagt
- Bourdon*
Zevecote
1772
4 (= 4);
- verder roergedekten in flesvorm waarin overal stemrollen getrokken werden en diepe kernsteken toegebracht (waarschijnlijk Anneessens), deze pijpen hebben geen baardjes (werden in origine dus bovenaan gestemd);
- verder 4 open fluitpijpen die blijkbaar afkomstig zijn uit een voormalige Flûte Traversière van Van Peteghem (half rond opgesneden bovenlabia), ingekort.
- Doublette 2 : Berger; enkele in het front, de rest op de lade; overal stem-insnijdingen; de 7 kleinste komen uit een voormalige Fourniture (voeten enger dan roosterboringen), niet meer homogeen.
- Flûte 4 basse & dessus : in het groot oktaaf gedekt met hoeden;

verder 10 roergedekten in flesvorm (\emptyset roer = $1/2 \emptyset$ corpus, L roer = L corpus); verder conische open pijpen; de 3 kleinste zijn van vreemde herkomst.

Salicional 8 basse : nieuw pijpwerk van Anneessens, spotted metaal; de oude roosterboringen zijn deels bewaard : in origine waarschijnlijk een Nasard en later eventueel een Flûte Traversière van Van Peteghem.

Voix céleste 8 : nieuw van Anneessens, spotted metaal; voorheen een Fourniture van 4 koren, gebaseerd op 1'.

Montre 8 basse & dessus : voorheen een Trompet 8.

Viola 4 basse & dessus : voorheen waarschijnlijk Clairon 4 bas & Clarinette 8 sup.

Windlade

- waarschijnlijk van Van Peteghem.
- geen inscripties.
- volkomen lek.

Tractuur

- grenen abstracten voor het pedaal, goede makelij (Hooghuys ?).

Klaviatuur

- ingebouwd aan de rugzijde.
- klavier waarschijnlijk van Van Peteghem; toetsen in zacht hout met fraai geprofileerde frontonnetjes; nog oud beenbeleg op de ondertoetsen, de zwarte boventoetsen werden echter al eens opgehoogd.
- het klavier wordt binnenin de kast ondersteund door een stelling die vervaardigd is uit onderdelen die waarschijnlijk van oude spaanbalgen afkomstig is.
- registertrekkers weerszijden van het klavier; naast de trekkers zijn ronde porceleinen naamplaatjes gekleefd (waarschijnlijk van Anneessens).
- Van Peteghem maakte een aangehangen pedaaltje van 12 toetsen, onder het klavier zijn nog steeds twee deurtjes om de pedaalmechaniek te bereiken; later is dit pedaaltje vervangen door een groter (plat en recht).

Windvoorziening

- magazijnbalg en elektrische ventilator.
 - aan de linker- en rechterzijde van de orgelkast zijn thans panelen geschroefd die afkomstig zijn van de oude spaanbalgen; zij zijn bekleefd met diverse brieven, nota's, rekeningen e.d.m. waarop meerdere keren de naam Van Peteghem voorkomt, alsook *Drapstraete* (dit was het adres van Van Peteghem te Gent).
 - inliggende tremulant, daterend van de 19de e.
-

ORGELKAST

- eenvoudig 4-voets meubel in rococostijl.
 - kast van het Berger-orgel door Van Peteghem op diverse punten gewijzigd.
 - een deel van het dak is weggenomen om er de grootste schalbekers van de (voormalige) Trompet door te steken. (Deze weinig fraaie ingreep is het werk van Van Peteghem !)
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : id.

onderhoud : nagenoeg geen meer.

datum prospectie : december 1982.

In bijlage : ARCHIVALIA
 BIBLIOGRAFIE

Zevekote, O.L.Vrouw.

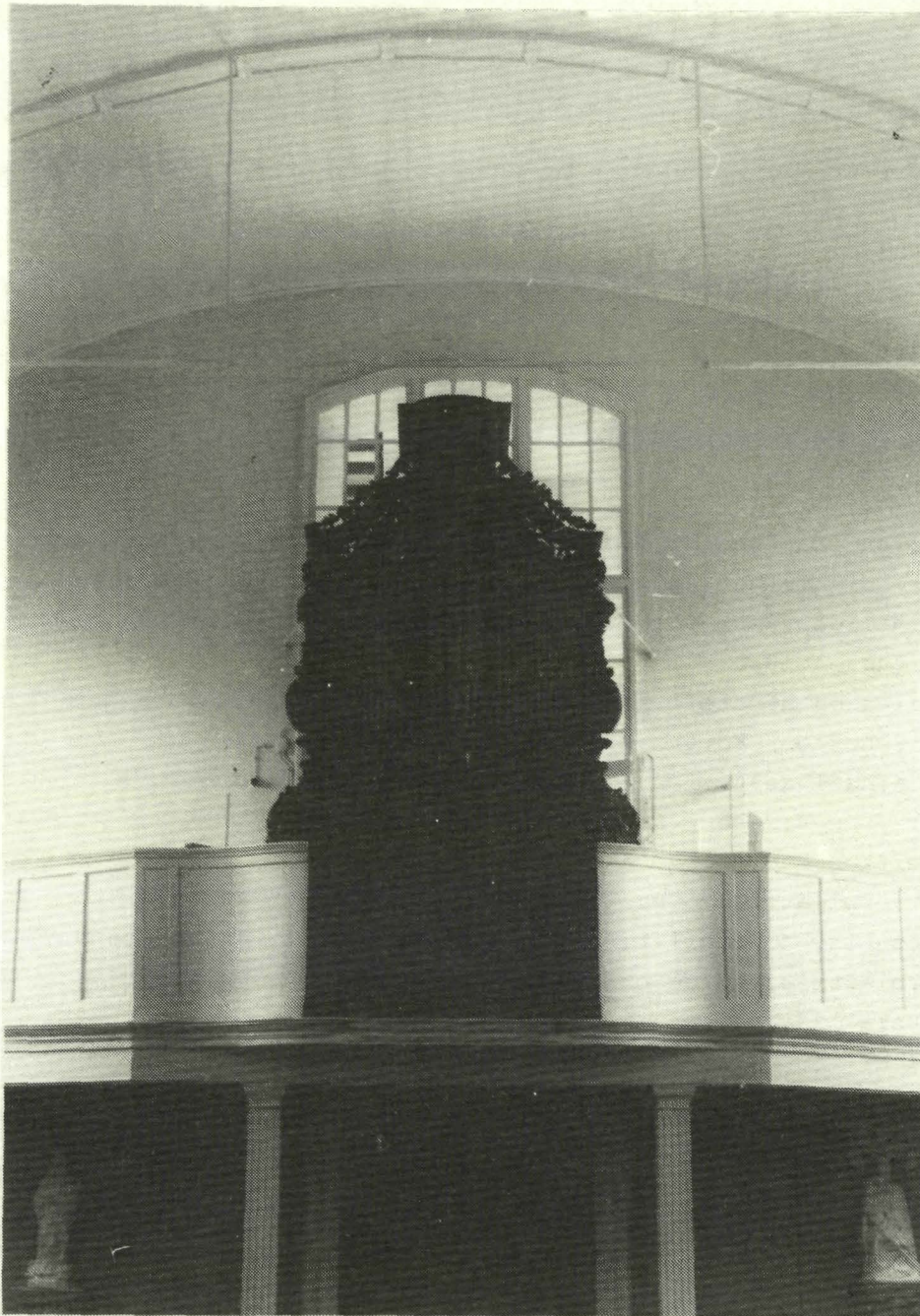
ARCHIVALIA

In het orgel staat genoteerd :

*Gekuipt in juli 1958 door Pieter Loncke en Pol Van Imschoot
maar een voorganger heeft geknoeid aan de pijpen.*

BIBLIOGRAFIE

1. E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen, 1865;
zie blz. 200-201 :
*"VAN PETEGHEM (Pierre Charles), le jeune
Voici les orgues placées par ce facteur de 1823 à 1846 :
M. Van Peteghem a de plus placé des orgues de petite dimension à :
....., Zevecote,"*
2. K. Devos, pastor : "Beschrijving van Zevecote", Brugge, 1879;
blz. 26 :
*"De orgel is, in 1844, door Van Peteghem te Gent gemaakt en heeft
880 guldens gekost."*
3. "Orgels / Werken uitgevoerd door Jules Anneessens - Menen /
1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma
Anneessens / Menen);
Zevekote wordt vermeld op de lijst
"Vernieuwde en herstelde orgels".
4. A. Deschrevel : "Overzicht van de orgels gebouwd door wijlen
Jozef Loncke", in 'De Praestant', VIII^ojg., 1959;
zie blz. 60 :
"1958 - Zevekote, reiniging orgel".

ZEVEKOTE, O.L. VROUW

Doksaal met orgel

Administratieve entiteit ICHTEGEM

Arrondissement OOSTENDE

Gemeente BEKEGEM

Parochiekerk SINT-AMANDUS

KERK

De bouw van de laatgotische hallenkerk was aangevat in 1636, ter vervanging van een XIIIe-eeuws gebouw. In 1856 werd de kerk uitgebreid. Op de westkant is er een kleine zeskantige campanile.

=====

ORGEL

Auteur instrument : M. VAN PETEGHEM - CORNET

GAND

(metalen plaatje met gegraveerde drukletters, boven het klavier; dit is het enige naamplaatje van die vorm dat ons van Maximilien van Peteghem bekend is).

Bouwjaar : tussen 1850 - 1860.

Transformaties en herstellingen :

- 1891; M. Schotte / Kortrijk.
- eveneens eind 19de e.; P. & F. Loncke / Hoogstade.
- (datum ?) ; De Vriese / Sint-Jacobs-Kapelle.
- eerste helft 20ste e.; J. Anneessens / Menen.
- 1956-57; verplaatsing orgelkast.
- 1958; elektrische ventilator, nieuw toetsbeleg (P. Anneessens ?).
- 1971; herplaatsing op de originele plaats.
- 1973; herstelling en reiniging door J. Marichal (onderpastoor te Deerlijk).

INSTRUMENTDispositie

(zie volgende bladzijde)

manuaalomvang : C - f'''

geen pedaal.

0	Tremblant
0	Cornet
0	Traversière
0	Bourdon 16 (basse) *
0	Prestant
0	Bourdon 8
0	Flûte 4
0	Salicional
0	Trompette basse
0	Trompette sup ^{re}

* is slechts een sub-oktaaf van de Bourdon 8 (werkt nagenoeg niet meer).

Pijpwerk

Cornet : 5 koren; 8'-koor gedekten met verschuifbare hoed en roer, de overige koren zijn wijde open fluiten; zeer lage opsmeden; nogal veelvuldig kernprikken.

Traversière : vanaf c°; was in origine gedeeld in bas en discant (staat op twee naast elkaar liggende slepen, zonder dam); de grootste pijpen vertonen neiging tot doorzakken; met baarden, behalve bij de 16 kleinste; c°-c' met recht opgesneden bovenlabium, c'-c'' deels halfronde opsmeden, c''-f''' halfronde opsmeden; diepe stem-insnijdingen.

Prestant 4 : de 10 grootste in het front, de overige op de windlade; op de grootste pijp op de lade de volgende inscripties :

- "Modest Schotte, orgelmaker te Kortrijk 1891
21 oktober herstelt dit orgel"
 - "Petrus Loncke en Francis beyde gebroeders tot Hoogstade
facteur d'orgeus (sic)" ;
- in alle pijpen zijn thans diepe stem-insnijdingen.

Bourdon 8 : niet gedeeld; de bas (18 pijpen) in hout, grenen corpora met eiken voorslagen en voeten, beschilderd, bovenaan een grof-linnen band omheen het corpus gelijkmd, hier en daar vermolming ingetreden; op een pijp staat geschreven :

"De Vriese / koster / S^t.Jacobskapelle" ;

verder metalen gedekten met verschuifbare hoed.

Flûte 4 : in het groot oktaaf metalen gedekten met verschuifbare hoed; verder 24 roergedekten, tamelijk lange roeren; verder 17 wijde open fluiten.

Salicional : eind 19de e.? hoger tingehalte dan het Van Peteghem-pijpwerk; van goede factuur doch niet passend in het geheel; de grootste pijpen staan op banken terzijde; in origine stond wellicht een Doublette op deze sleep.

Trompette 8 bas & sup : gemaakt op de traditionele Van Peteghem-wijze; de grootste schalbekers hebben een blikken onderstuk; de tongen lijken nog grotendeels origineel; er is slordig soldeerwerk aan verricht.

Windlade

- originele lade;
het groot oktaaf is gedeeld in C- en Cis-kant, de verdere opstelling is chromatisch.
- tamelijk hoge cancellen.
- aangeschroefde pijpstukken (lijkt origineel te zijn).
- de Cornet is aangesloten via een kantsleep (discant) aan de voorzijde van de lade; ongedeelde Cornetbank met pijpwerk in chromatische opstelling.
- ventielkas :
 - de staarten der ventielen zijn achteraan met een lat aangeschroefd; ook achteraan zijn er geleidingen tussen de kleppen.
 - voorslag uit één stuk; enkel de sluiting is gewijzigd.
 - geen inscripties.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant.
- de ondertoetsen zijn van nieuw kunststofbeleg voorzien.
- de porceleinen registernaamplaatjes zijn niet origineel.

Tractuur

- + toetstractuur :
wellenraam met eiken wellen; nog originele abstracten.
- + registertractuur :
ronde registerstukken, wellicht origineel.

De algemene constructiewijze is niet meer zo traditioneel van opvatting dan voorheen gebruikelijk was bij de Van Peteghem's.

Windvoorziening

- grenen magazijnbalg in de voet van de kast (mogelijks origineel).
- tremulant naar klassieke Van Peteghem-bouwwijze.

ORGELKAST

- meubel in een zeer eenvoudige vormgeving.
- enkel de essentiële delen zijn in eik; zijwanden en rugwand zijn in grenenhout (er is daar veel vermolming ingetreden).
- de kast onderging diverse verbouwingen, o.m. aan de bekroning en het schaarse lijstwerk; de rugwand is praktisch helemaal vernieuwd.
- het meubel is enkele keren verplaatst geworden (zie onder § Archivalia).

HUIDIGE TOESTAND

instrument : zeer beschadigd en vervallen.

meubel : id.

onderhoud : geen meer.

datum prospectie : september 1977.

In bijlage : ARCHIVALIA

BIBLIOGRAFIE

Bekegem, Sint-Amandus.

ARCHIVALIA

1. Binnenin de orgelkast staat geschreven :

Gereinigd en hersteld door Joos Marichal 1973

2. Volgende gegevens werden genoteerd uit een Liber Memorialis (aangevangen in 1900) dat in de pastorie bewaard wordt.

1910

23 dec *In het kuisschen der kerk, hebben wij het volgende bemerkt :*

.....

ten 6°) op het hoogzaal, is de kas van den orgel, geschonken in 1825, door Samuel Declerck van Oostende en zijne huisvrouw Josephine Merchelinck d'Allaey van Yper, in zuiver eiken hout.

De bewering dat het bouwjaar 1825 zou zijn berust op een foutieve interpretatie van de tekst die op de orgelkast geschreven stond; deze tekst wordt hieronder weergegeven.

Op een andere plaats in het Liber Memorialis :

Het orgel is een merkwaardig instrument volgens het zeggen van deskundigen.

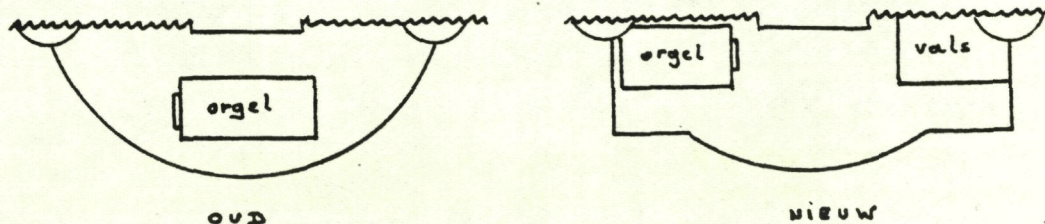
Het is gemaakt van een zeker Van Peteghem uit Gent die slechts kleinere instrumenten heeft gemaakt gezien zijn korte leeftijd doch wiens orgels buitengewoone muzikale kwaliteiten hebben - Van Peteghem wordt wel eens genoemd - zeker overdreven - de stradivarius van de orgelbouwers -

In ieder geval Bekegem bezit een orgel, alhoewel klein, zeker niet zonder grote waarde. Vroeger (tot 1955) stond het orgel in het midden van het doksaal. De kerk was tamelijk donker aangezien het gans het middenvenster bedekte. We hebben dan het orgel verzet naar de linkerkant van het venster, het doksaal tevens vergroot, een nieuw venster geplaatst - de uitnodigende Kristus - en een valse orgelkast aan de rechter zijde doen aanbrengen. De oorspronkelijke orgelfacade - niet buitengewoon - staat nu tegen de muur.

Op een der panelen staat geschreven : Gift van Mynheer Salomon Declercq overleden te Oostende in 1825 en van zijn huisvrouw Josephine Merghelinck-Vallaeys van Ieper overl. te Oostende in 1852.

(De vermelde schenkers bezaten een klein kasteel te Bekegem)

In het Liber Memorialis is ook nog een kleine schets gemaakt van de oude situatie (in potlood) en van de nieuwe (in balpen).

Deze situatie is dus rond 1971 weer ongedaan gemaakt, wegens de bouw van een totaal nieuw doksaal.

1958

In januari werd het orgel gans hersteld.

(Naar de pastoor ons meedeelde zou dit werk zijn uitgevoerd door P. Anneessens / Menen.)

BIBLIOGRAFIE

"Orgels / Werken uitgevoerd door Jules Anneessens - Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen);

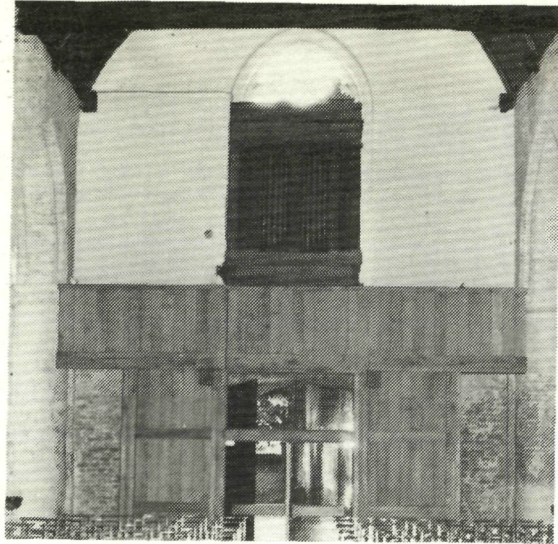
Bekegem wordt vermeld op de lijst

"Vernieuwde en herstelde orgels".

**BEKEGEM,
SINT-AMANDUS**

Toestand in 1944

Huidige toestand

BEKEGEM, SINT-AMANDUS

Naamplaatje "M. Van Peteghem-Cornet Gand"

Administratieve entiteit ICHTEGEM

Arrondissement OOSTENDE

Gemeente EERNEGEM

Parochiekerk SINT-MEDARDUS

KERK

Driebeukig gebouw uit 1852 in neogotische stijl; met achthoekige vieringtoren uit XVIIe. (was na een brand in 1661 gebouwd).

De zijbeuken werden in 1901 verbreed.

=====

ORGEL

Auteur instrument : Ph. Forrest / Roeselare

Bouwjaar : 1886-87

Transformaties : J. Anneessens / Menen; 1919, 1937 en 1947,
in 1931 plaatsing elektrische ventilator.

INSTRUMENTDispositie

opstellingsplan :

01 02 03 //	15 16 17 18 19 /	20 21 22 23 24 //	08 09 10
04 05 06 07	<u>man. II</u>		11 12 13 14
25 26	<u>man. I</u>		27 28
29 30	<u>33</u> ped.		31 32

01-14 : witte naamplaatjes met zwarte letters

15-24 : witte naamplaatjes met blauwe letters

25-28 : lichtblauwe naamplaatjes

29-32 : inhaakbare ijzeren voettreden

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

<u>Gr. Org.</u>	<u>Reciet</u>	<u>Ped.</u>
01 Montre 8p	15 Tremolo	25 Quinte 12p ped: sep:
02 Bourdon 16p	16 Voix céleste 8p	26 Contre-Basse 16 Ou-
03 Bourdon 8p	17 Prestant 4p	verte ped: sep:
04 Dulciana 4p	18 Viola di Gamba 8p	27 Flûte Ouverte 8p
05 Salicional 8p	19 Flûte harmonique 8p	28 Sousbasse 16p
06 Prestant 4p	20 Bourdon 8p	
07 Gemshörn 8p	21 Basson-Hautbois 8p	
08 Cornet 5r	22 Flageolet 2p	
09 Doublette 2p	23 Clairon Clarinette	
10 Bombarde 16p	24 Voix humaine 8p	
11 Flute octaviante 4p		
12 Quinte 2 ² /3p		
13 Fourniture 3r		
14 Trompette 8p		
29 Zwak orgel aan Pedaal		
30 Groot orgel aan Pedaal		
33 E.X.P. ("Expression Récit", graduele balanstrede vr. zwelkas)		
R.E.T.		
31 Tongspel Groot Orgel (schakelt ook Fourniture in)		
32 /onleesbaar/ (= manuaalkoppel)		

Pijpwerk

- + front : sprekend pijpwerk; hoog tingehalte;
 vertoont lichte neiging tot verzakken.
- + binnenpijpwerk :
 - alles in hoog tingehalte; dunwandig.
 - de toonhoogte is waarschijnlijk opgetrokken (20ste e.)

Gr.Org.

Montre 8 : de grootste in het front, en vanaf f° op de windlade;
met originele expressions; in de discant vrij wijd van men-
diepe kernprikken; lage opsneden met niet geringe kernspleet;
grote voetopeningen; allen voorzien van baardjes in een hoger
loodgehalte.

Salicional 8 : een aantal baspijpen staat in het front; enge men-
suur; met expressions; zijbaardjes.

Bourdon 16 : bas (30 pijpen) in grenen, terzijde geplaatst; met bolusverf ingestreken, eiken voorlagen, regelschroef in de voet; verder 13 + 13 metalen gedekten, op de lade; grote voetopeningen, veel kernsteken.

Prestant 4 : volledig op de lade; het gehele spel is veel enger van mensuur dan de Montre, maar de mensuur in de bas is toch nog als wijd te beschouwen; met baardjes, behalve in het hoogste oktaaf.

Bourdon 8 : bas in grenen, terzijde geplaatst, sommige pijpen zijn omkleed met een linnen band; verder 3 + 3 metalen gedekten op de lade en 16 + 16 roergedekten (\emptyset roer = $1/3 \emptyset$ corpus), de grootste pijpen hebben langere roeren dan de kleinste; veel kernsteken.

Gemshorn 8 : conische corpora; enge mensuur; originele snijbaarden; kleine voetopeningen; het pijpwerk was in origine grotendeels met de stemhoorn gestemd (thans stemrollen van Anneessens).

Flute octaviante 4 : in de bas wijde fluitmensuur; de 18 + 19 kleinste zijn overblazend, met dubbele corpuslengte; in de kleinste pijpen zijn stemrollen gemaakt (Anneessens).

Dulciana 4 : conisch, enge mensuur (doch wijder dan Gemshorn 8); in de discant met baardjes; in origine met de stemhoorn gestemd, later zijn er slordige stemkrullen ingeknipt.

Cornet 5r : staat verhoogd, op kleine afzonderlijke bankjes;
8'-koor : gedekt; enge mensuur; veel kernprikken;
4', $2^{2/3}$, 2' en $1^{3/5}$ -koor : open fluiten, wijde mensuur; in alle pijpen zijn er niet-originele stemlappen.

Quinte $2^{2/3}$: open cilindrisch, tamelijk enge mensuur; kleine kernprikken; de stemranden zijn beschadigd.

Doublette 2 : wijder van mensuur dan de Quinte; kleine kernprikken; ruim driekwart van het pijpwerk (de kleinste) waren in origine met de stemhoorn gestemd, de stemranden zijn thans fel beschadigd.

Furniture 3r : vrij traditioneel van factuur;
gebaseerd op 1' (inscriptie op de grootste *piccolo*)
2/3' (" " *larigot*)

1/2' (inscriptie op de grootste p.)

(deze benamingen wisselen al naargelang de repetities);
repetities op c°, c', c" en c''';
in origine met de stemhoorn gestemd, de stemranden zijn later
zeer onzorgvuldig behandeld.

Bombarde 16 : de 15 + 15 grootste werden door J. Anneessens terzijde
geplaatst op een pneumatische lade, de overige staan nog op de
Gr.Org.-lade; nootvormige koppen, met ring (ong. Franse wijze),
de grootste met een overkraging; smalle opgeronde lepels in
vertinde messing (modernere vorm); ijzeren stemkrukken;
de bekers zijn thans van zeer slordige expressions voorzien
(niet-origineel).

Trompette 8 : volledig op de lade; zelfde factuur als Bombarde; bij
beide tongwerken zijn de grootste schalbekers tweedelig (tin-
nen hals met daarin een grotere uitneembare trechter).

Reciet

Flûte harmonique 8 : groot oktaaf in grenen, geplaatst buiten de
zwekaskas; verder op de lade metalen overblazende pijpen, met
expressions (origineel).

Viola di Gamba 8 : enge strijker; snijbaarden, kleine kernprikken;
originele expressions.

Prestant 4 : met expressions.

Voix celeste 8 : mensuur ongeveer zoals Viola di Gamba, met snij-
baarden; originele expressions (behalve in de kleinste).

Bourdon 8 : bas in grenen, terzijde van de zwekaskas geplaatst;
verder 6 metalen gedekten, op de lade; 16 + 16 roergedekten;
iets enger van mensuur dan Bourdon 8 van Gr.Org.; loden baard-
jes.

Basson-Hautbois 8 : in de bas schalbekers uit één stuk (een smalle
trechter), de 7 grootste zijn gekropt, verschillende bekers
zijn gebroken en er zijn slordige expressions in aangebracht;
in de discant dubbele bekers (smalle + wijdere trechter); veel
beschadigingen o.m. door slecht soldeerwerk.

Flageolet 2 : in de bas wijde prestantmensuur, in de discant fluit-
mensuur; in origine met de stemhoorn gestemd, later zijn er

stemkrullen gemaakt.

Clairon-Clarinet : koppen met een overkraging; schalbekers zoals van een Kromhoorn of Dulciaan (enge cylinder + wijdere trechter).
Voix humaine 8 : in de discant zijn de pijpvoeten langer; de bekers zijn gedekt met een verstelbaar dekseltje.

Pedaal

Contre-Basse 16 Ouverte : in grenenhout; zeer wijde mensuur; verdraaibaar eiken plaatje als stem-inrichting; helemaal achteraan geplaatst, op twee rijen.

Sousbasse 16 : in grenen; zeer wijd; de kleinere pijpen staan achter de grote.

Flûte Ouverte 8 : in grenen; zoals Contre-Basse.

Quinte 12 : in grenen; gedekt; nogal erg door houtworm aangetast.

Windladen

Gr.Org.

- gedeelde lade; in eik.
- twee ventielkassen, een vooraan en een achteraan.
- onderaan gebarsten.

Reciet

- eiken lade uit één deel;
- achterin geplaatst, boven het Gr.Org.

Ped.

- id.

Bombarde-lade

- pneumatische lade in grenen, slecht ondersteund.
- van J. Anneessens.
- bij sommige grote linguaal-pijpen zijn brillen toegevoegd in zachte houtsoorten (Anneessens ?).
- de conducten naar de geposteerde pijpen zijn in lood.

Tractuur

+ toetstractuur

- grenen wellenborden met dikke wellen (wellen in hout met ijzerbekleding); dokjes in beuk; alles vermolmd.
- grenen abstracten.

- de hoeken (winkelhaken) in de mechaniek hebben ledermoeren in de ogen.
- Barker-apparaat voor het Gr.Org. (staat in de voet van de orgelkast, achter de rug van de organist) : eiken raamwerk, eiken ventielen; het leder van de balgjes is bijna verstorven.
- + registertractuur
 - grenen registerstokken (zijn thans niet meer goed uitgebalanceerd).

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel vóór het orgel.
- nieuw kunststofbeleg op de ondertoetsen (Anneessens); het voetklavier is nieuw (Anneessens).
- registerknoppen met ingelijmde porceleinen naamplaatjes.

Windvoorziening

- grote magazijnbalg in de voet van de kast (onder het Gr.Org.), 1 inslaande en 1 uitslaande plooi;
- 2 pompen met 1 handstok;
- de gewichten op de balg zijn van gietijzer, en zijn in een gietvorm gegoten met in reliëf de tekst *PH. FORREST 1887*.
- onder het Gr.Org. een grote schokbalg (door Anneessens van spiraalveren voorzien).

ORGELKAST

- front in neogotische stijl, 1 middenveld en 2 zijvelden.
 - voorkant in eik, zijwanden en achterwand in grenen.
 - het front sluit een grote nis (achteraan doksaal) volledig af, daarachter staat het ganse orgel opgesteld (onder de toren).
 - eerder klein front voor een instrument van dergelijke omvang.
 - zwelkas in grenen (op veel plaatsen aangetast door houtworm).
 - geen eigenlijk dak (thans wel afgedekt met unalit-platen).
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : begin van verval.

onderhoud : sedert jaren geen meer.

datum prospectie : maart 1980.

In bijlage : ARCHIVALIA

BIBLIOGRAFIE

Eernegem, Sint-Medardus

ARCHIVALIA

Uit een historische nota, opgesteld door E.H. Fr.Rotsaert (Bisschoppelijke Orgelcommissie), ten behoeve van de Kerkfabriek van Eernegem :

1) Boek der Beraadslagingen van de Kerkfabriek

Zitting van de eerste Zondag Januari 1886 :

Eindelijk wordt de kwestie van den ouden versleten orgel door een nieuwen te doen vervangen nog eens op het tapijt gebracht en omstandig besproken. De raad is van advies van nu tot de toekomstige zitting alle nodige inlichtingen tot het voordelig uitvoeren dier zaak te nemen en diensvolgens de beslissing ervan tot eene toekomstige zitting te verschuiven.

Zitting van de eerste Zondag van April 1886 :

..... beslissing den ouden orgel te verkopen voor wat hij weerd is en hem door een nieuwen te vervangen.

Zitting 1 Juli 1886

Herhaling van voorgaande + voorstel tot vervanging;
goedkeuring van dit voorstel. Raming : 12.000 fr.

Contact werd genomen met Philippe Forrest "gunstig gekend orgelmaker te Rousselare".

Voorstel : 1/3 door de kerkfabriek te betalen,

2/3 door giften van de parochianen.

Voorstel wordt aanvaard. De toelating wordt gevraagd aan de overheid.

Eveneens werd beslist het doksaal te herstellen en aan te passen.

Zitting 5 Juli 1931

De raad aanveerd eenparig het voorstel van Mr Jules Anneessens, orgelmaker uit Menen, om tegen den prijs van 3.750 fr. een geruchtlozen ventilator te leveren en te plaatsen aan het orgel der kerk, met de waarborg dat hij in overvloed wind zal geven zelfs in volle spel.

Zitting 3 Oktober 1937

Mr Pastoor kondigt aan dat hij van een bijzondere weldoener, die wenscht onbekend te blijven, geld heeft ontvangen om aan het orgel der kerk de herstellingen te doen die zoo nodig zijn. E.H. François, daartoe aangesteld door Mgr. de

Bisschop, zal de werken leiden die toevertrouwd zijn aan Mr. Anneessens-Tanghe van Menen.

2) Gegevens uit het archief van orgelbouwer Anneessens.

- 1919 : orgel gekuist en hersteld, zonder enige verandering.
- 1931 : elektrische ventilator geplaatst; geen wijziging aan de winddruk.
- 1937 : orgel gekuist en hersteld;
handklavieren herbelegd;
geen veranderingen aan het orgel.
Er werd prijs gevraagd voor het ombouwen naar pneumatische tractuur.
- 1944 : raming van de oorlogsschade;
geen werken aan het orgel.
- 1947 : 30 Bombarde-pijpen werden verplaatst op een pneumatische afzonderlijke windlade.

3) Gegevens uit de kerkrekeningen.

- 1931 : Jules Anneessens te Menen / Factuur en mandaat over leveren en plaatsen van een ventilator voor het orgel.
Verder betalingsmandaten over plaatsen van elektrische leidingen en aansluiting door de electriciteitsmaatschappij.
- 1947 : Jules Anneessens / Factuur en betalingsmandaat over stemmen en onderhoud.

4) Mededeling van E.H. Paul François.

- 1937 : groot onderhoudswerk, zonder wijzigingen aan het orgel.

BIBLIOGRAFIE

a) Over het voormalig orgel :

E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen 1865;

blz. 196 : "VAN PETEGHEM (Pierre, le vieux),

Nous faisons suivre la nomenclature des orgues placées par cet habile facteur :; Eernegem, 1766, 16 reg., fl. 750;"

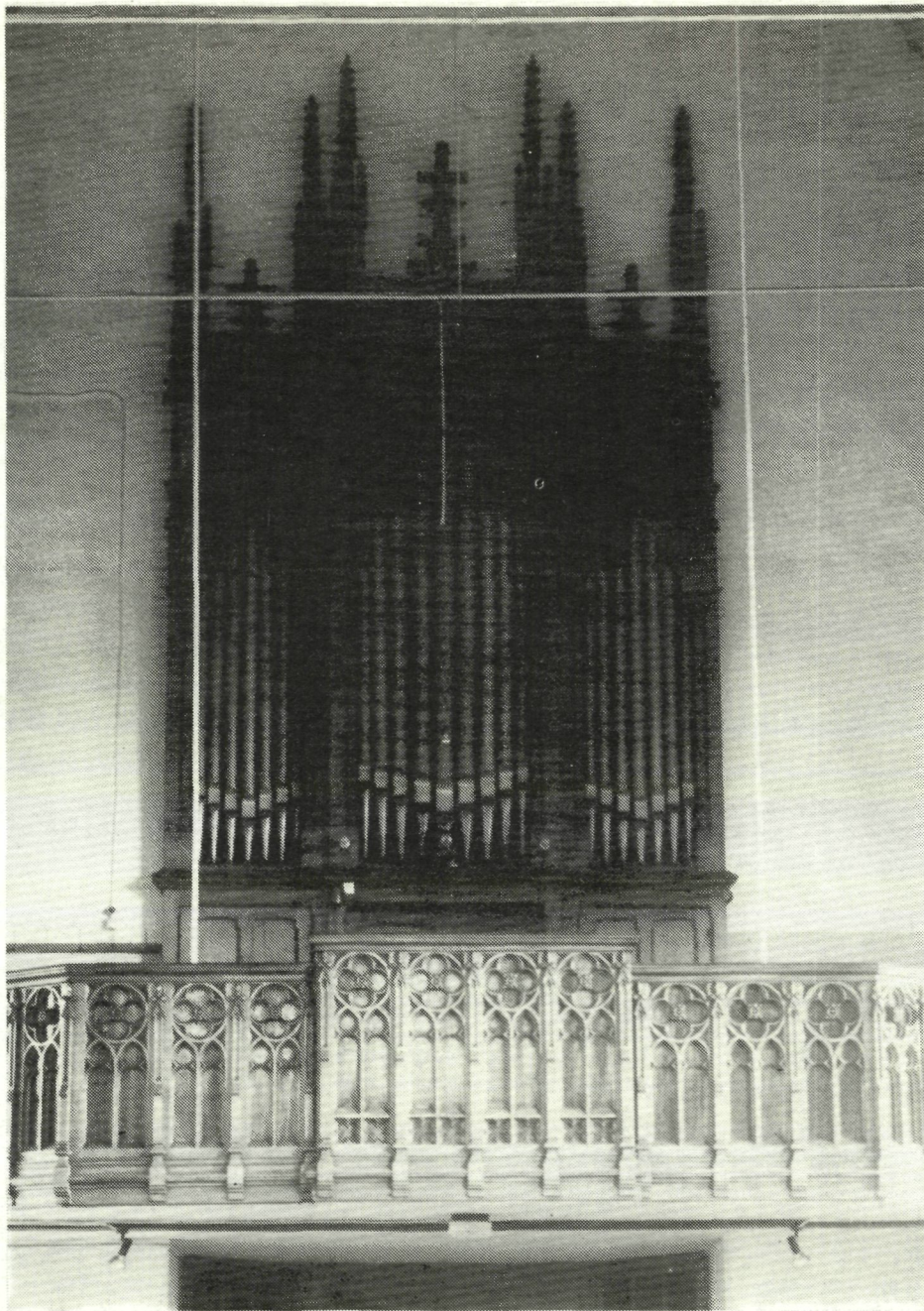
b) Over het huidig orgel :

"Orgels / Werken uitgevoerd door Jules Anneessens - Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens /

Menen);

Eernegem staat vermeld op de

- lijst "Vernieuwde en herstellde orgels", en
- lijst "Electrische ventilatoren".

EERNEGEM, SINT-MEDARDUS

Doksaa| en orgel

Administratieve entiteit ICHTEGEM

Arrondissement OOSTENDE

Gemeente ICHTEGEM

Parochiekerk SINT-MICHIEL

KERK

Van de laatromaanse kruiskerk, opgetrokken in veldsteen, bleven het transept, de koornis en de onderbouw van de achtkantige vieringtoren bewaard. Er zijn werkzaamheden bekend uit 1755 en 1784. Rond 1850 werd het romaanse schip afgebroken en vervangen door een grotere neogotische bouw met een aansluitend, naar het Westen georiënteerd koor; het oorspronkelijke koor werd doorbroken met een grote rondboogpoort en aldus tot portaal gevormd. De neoromaanse toren dateert van 1930 en daaropvolgende jaren. Veel van het oude meubilair bleef bewaard.

=====

ORGEL

Auteur oorspronkelijk orgel : Pieter van Peteghem / Gent.

Bouwjaar : 1767-68.

Bekende gegevens uit de verdere geschiedenis :

- 1860, P. Loncke / Hoogstade; heropbouw in de vernieuwde kerk en tevens transformatie.
- 1882-83, L. Demazière / Roeselare; herstelling.
- 1905, Fr. Loncke / Esen; herstelling.
- 1908, id. ; stembeurt.
- 1938, Jos. & P. Loncke / Esen; herstelling.
- (ca.1945?), J. Anneessens / Menen; herstelling en plaatsing elektrische ventilator.
- 1981, Loncke Orgelbouw p.v.b.a. / Kortemark-Zarren; restauratie naar de oorspronkelijke toestand, naar een restauratieontwerp van A. Deschrevel ([†]in 1978).

Hierna volgen - uitzonderlijk - twee beschrijvingen van het orgel, namelijk :

A. Toestand vóór de restauratie van 1981.

B. Toestand na de restauratie.

A. Beknopte beschrijving van de toestand vóór de restauratie.

INSTRUMENT

Dispositie

Prestant,	Doublet,	Trompette,	Kwint	Fourniture,	Flute,	Terts,	Cornet,
4	2	bas 8	1 ¹ / ₂	2	4	-	-
(vacat)*	Nasard,	Fourniture,	Violon	Trompette,	Violon,	Bourdon,	(vacat)*
-	2 ² / ₃	2	8	-	8	8	-

* was resp. tremblant en windlosser.

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f° (aangehangen)

Pijpwerk

+ front :

- overschilderd met aluminiumverf.
- de pijpen waren achteraan niet gehecht, enkele dreigden voorover te vallen.
- één pijp in de rechtertoren vertoonde een deuk in de voet.
- de pijpen in de torens hadden baarden waarvan de meeste niet origineel leken.

+ binnenpijpwerk :

// De oorspronkelijke tessituur C-D-e''' werd door P. Loncke opgeschoven tot C-dis''' en er werden 4 cancellen (e'''-g''') toegevoegd.

Cornet : zeer vervuild en beschadigd (stemsleuven en vervormde bovenranden); nog originele conducten.

Prestant 4 : binnenpijpwerk zeer gedeukt; stem-insnijdingen.

Bourdon 8 : bij de houten pijpen waren loden lappen aan de monden en baarden toegevoegd; de roeren van de roergedekten waren beschadigd door inkervingen, van de drie kleinste waren de roeren afgebroken; de meeste baarden waren nog aanwezig doch beschadigd.

Doublet 2 : een tiental binnenpijpen was beschadigd.

Flute 4 : een tiental was beschadigd door insnijdingen.

Nasard $2^{2/3}$: alle pijpen waren beschadigd door insnijdingen;
de 7 kleinste waren open fluiten, 3 ervan waren niet origineel.
Terts : 12 pijpen met niet-originele stemkrullen, de overige met
kleine inkervingen; 1 pijp was vreemd.

Fourniture 2
+ : in origine Fourniture & Cymbale; veel gescheurde
Fourniture 2 stemranden; door de opschuiving lagen de repetities
op C, c°, c', fis' en c".

Kwint $1^{1/2}$: een 14-tal pijpen met kleine insnijdingen; de opsmeden
waren verlaagd (slecht soldeerwerk & verminkingen aan de labia).

Trompette bas & sup 8 : was grondig hersteld door P. Loncke; een
aantal stevels was hermaakt door P. Loncke of door L. Demazière;
in de bas waren er in origine schalbekers geweest bestaand uit
een blikken onderstuk en loden bovenstuk, in het groot oktaaf
waren slechts twee ervan bewaard en een tiental had schalbekers
in een gehamerde materie (Loncke of Demazière); in de discant
volledig tinnen pijpen; er waren sporadisch insnijdingen in de
schalbekers; sommige stonden gekraakt.

Violon bas & sup 8 : was in 1905 geplaatst door Fr. Loncke in
vervanging van een Clairon 4 bas & Cromorne 8 sup.

open plaats : in origine voorzien voor een Voix Humaine; het is
niet bekend of dit register ooit geplaatst werd.

Windlade

- originele lade; gespijkerde pijpstukken, doch later vijzen toegevoegd; originele beledering, met latere herstellingen.
- er was een bij-laadje voor de uitbreidingstonen toegevoegd (P. Loncke).
- er was doorspraak ingetreden.
- ventielkas :
 - originele ventielen; bevoering van de trekoogjes niet orig.
 - de geleidpinnen waren nieuw; de ventielen waren niet meer ingelijmd.
 - de pulpeten waren versleten, schalmstokjes en draden gewijzigd.
 - de verenkam was vernieuwd door P. Loncke.
 - voorslag (3 delen) in dennenhout (P. Loncke).

- in de ventielkas was papier van oude brieven gekleefd (o.m. een brief gericht aan Van Peteghem).

Tractuur

- + toetstractuur :
 - origineel en ongewijzigd wellenbord; uitbreiding van P. Loncke.
 - verbinding (hoeken enz.) naar vrijstaande speeltafel door P. Loncke.
- + registertractuur :
 - originele registerwalsen; dubbel walsensysteem toegevoegd door P. Loncke (i.v.m. vrijstaande speeltafel); de walsarmen waren ingekort.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel (nogal primitief van afwerking) vóór het orgel, met klavier en pedaal, door P. Loncke.
- de registerknoppen waren gedeeltelijk oud (herbruikt door Loncke).

Windvoorziening

- magazijnbalg met 2 pompen en handbediening, van Fr. Loncke; veel windverlies; er waren onderdelen van de oude schepbalgen in verwerkt.
- grotendeels oude windkanalen.
- originele tremulant.
- er waren geen sporen meer van Rossignol & Ventil.
- de winddruk bedroeg 90 mm / waterkolom.

ORGELKAST

- eiken meubel, doch met grenen achterwand (origineel!), de ornamenten in lindenhout.
- beschadigd aan de zijkant (o.m. panelen weg), ook aan de rugwand waren gedeeltelijk panelen verdwenen.
- in de oude balustrade was nog snijwerk van de voet der orgelkast aanwezig.
- het kraagstuk onderaan de middentoren was verdwenen evenals de kroonlijst van de drie torens en de bovenafdekking.
- het buffet was bruingeschilderd zodat de oorspronkelijke kleuren van het blinderingswerk (wit of verguld ?) niet meer zichtbaar

waren.

- om de verbinding met het wellenbord en de vrijstaande speeltafel mogelijk te maken was het meubel 10 cm opgehoogd.

TOESTAND VOOR DE RESTAURATIE

- instrument : in verval; er was echter zeer veel origineel materiaal bewaard gebleven.
- meubel : in verval en beschadigd.
- onderhoud : geen meer; het pijpwerk was dermate vervuild dat stemmen niet meer mogelijk was zonder beschadigen.

B. Beschrijving van de toestand na de restauratie van 1981.

INSTRUMENT

Dispositie

Prestant	Cornet
Doublette	Bourdon
Nazart	Flûte
Fourniture	Tierce
Larigot	Cimbal
Trompette bas	Trompette sup
Clairon bas	Cromhoren sup
Vox humana bas	Vox humana sup
Rossignol	Tremblant

manuaalomvang : C-D - e'''

geen pedaal

Pijpwerk

+ front

- indeling : zijtoren tussenveld middentoren tussenveld zijtoren
 5 13 5 13 5
- volledig sprekend front, 24 pijpen van Prestant en 14 van Doublette.
- pijpwerk met hoog loodgehalte; met nieuwe tinfoolie bekleed.
- alle pijpen zijn gevat in nieuwe brillen (eik-multiplex).

+ binnenpijpwerk

Prestant (4') : vanaf cis' op de windlade;

de discant heeft weinig volume, klinkt opdringerig en erg ongelijk, de huidige intonatie benadert niet de originele.

Cornet : 5 koren (8', 4', $2\frac{2}{3}$ ', 2', $1\frac{3}{5}$ '); begint op cis';
op een gedeelde verhoogde pijpenbank (2 maal 14 cancellen);
8'-koor roergedekt, de overige wijde open fluiten.

Bourdon (8') : de 16 grootste in eik, de voeten zijn nieuw alsook de eiken voorslagen, de kernen zijn vermoedelijk eveneens vernieuwd, de corpora zijn binnenin met bolusverf geschilderd (waarvoor onnodig alle pijpen volledig werden opengemaakt); de houten pijpen hebben thans stoppen met houten grepen; verder metalen gedekten met hoed en vanaf cis' roergedekten.

Doublette (2') : de 14 grootste in het front, de overige op de lade.

Flûte (4') : de 4 grootste in eik, verder 8 metalen gedekten met hoeden en verder roergedekten; de 2 kleinste zijn open fluiten.

Nazart (3') : 5 metalen gedekten, verder roergedekten; de 7 kleinste zijn open pijpen.

Tierce ($1\frac{3}{5}$ ') : volledig open fluit.

Fourniture & Cimbale : elk bestaand uit 2 koren;
huidige samenstelling (die ook de originele is) :

<u>C</u>	<u>cis°</u>	<u>cis'</u>	<u>g</u>	<u>cis"</u>
1	$1\frac{1}{3}$	2	$2\frac{2}{3}$	4
$2/3$	1	$1\frac{1}{3}$	2	$2\frac{2}{3}$
<hr/>				
$1/2$	$2/3$	1	$1\frac{1}{3}$	2
$1/3$	$1/2$	$2/3$	1	$1\frac{1}{3}$

Larigot ($1\frac{1}{3}$ ') : de grootste is gedekt met een hoed zonder roer, verder 11 roergedekten, de overige zijn wijde open fluiten.

Trompette (8') bas & sup : in het groot oktaaf zijn een aantal schalbekers vernieuwd (in tin, en niet zoals gebruikelijk bij Van Peteghem met een blikken onderstuk en loden bovenstuk).

Clairon (4') bas & Cromhoren (8') sup : nieuw; reconstructie.

Vox humana (8') bas & sup : nieuw; reconstructie naar een bewaard Van Peteghem-model (te Gijzegem?); vrij hoog tingehalte.

Windlade

- originele lade, maar met vrij veel onnodige en van het origineel

afwijkende vernieuwingen.

- een aantal pijpstokken is nieuw (o.m. Vox humana en Clairon); ze zijn aangespannen met vijzen (in tegenspraak met het restauratiebestek dat gesmede spijkers voorzag naar origineel model).
- veel pijpproosters zijn vernieuwd.
- de bodem van de ventielkas is d.m.v. een nieuw stuk breder en hoger gemaakt; de ventielkas werd voorzichtigheidshalve niet geopend tijdens dit onderzoek.
- de Cornet-bank is thans hoger opgehangen dan vroeger.
- ook de pijpstokken in het front zijn nieuw.

Tractuur

- origineel wellenbord.
- de abstracten zijn allen nieuw, in eik (de originele waren in grenen).
- de invlechting van de ijzerdraden in de abstracten is niet volgens de methode gebeurd die Van Peteghem toepaste.
- thans viltringetjes op de wellen en dokken.

Klaviatuur

- thans terug op zijn originele plaats, d.i. ingebouwd aan de rugzijde.
- nieuw klavier; het voorste deel van de witte toetsen is te lang (42 mm gemeten vanaf de zwarte toetsen, i.p.v. de bij P. van Peteghem gebruikelijke 37 mm); te geringe toetsdiepgang (6 tot 6,5 mm, in de bas iets dieper).

Windvoorziening

- volledig nieuwe magazijnbalg; de gedeelten van de oude spaanbalgen die bewaard waren werden niet hergebruikt en evenmin bewaard.
- het windkanaal is integraal nieuw; de oude, nog originele delen van het windkanaal zijn niet herbruikt.
- de oude tremulant werd in het nieuwe kanaal aangebracht; hij functioneert thans niet behoorlijk.
- de conducten zijn grotendeels vernieuwd.

ORGELKAST

- sedert de restauratie is het orgel terug zoals in origine een

balustrade-orgel (weliswaar niet op dezelfde plaats vermits gans de kerk herschikt werd in 1845); er werd een nieuw doksaalplatform en een nieuwe balustrade (in paneelwerk) aangebracht vóór de torennis.

- het meubel is thans uitgediept (dit is ook te zien aan de registerwalsbanken die uitgelengd werden), achteraan werd 7 cm bijgevoegd en vooraan 6 cm : dit was nochtans niet voorzien in het restauratieontwerp.
- de rugwand is volledig vernieuwd in eik, ter vervanging van de originele grenen rugwand.
- de twee voorpanelen (waartegen het snijwerk bevestigd is) zijn nieuw.
- het dak is volledig nieuw.

TOESTAND NA DE RESTAURATIE

- naast een aantal vergaande en soms overbodige vernieuwingen aan windlade, tractuur en meubel, is het vooral de reconstructie van het Van Peteghem-klankbeeld die te wensen laat; buiten intonatie-gebreken is er een totaal onhistorische en muzikaal zelfs onzinnige temperatuur gelegd met volgende opvallende fouten :
 - de tertsen C-E, F-A en G-B (die in feite rein hadden moeten zijn vermits men een gemodificeerde middentoonstemming beoogde) zijn allen veel te groot.
 - anderzijds staat E-Gis meest rein gestemd, A-Cis dicht bij rein en B-Dis veel reiner dan de andere.
 - het lastenboek (2 april 1973) der uit te voeren werken werd in 1974 door de adviseur A. Deschrevel aangevuld en gecorrigeerd in overleg met de Rijksdienst voor Monumenten- & Landschapszorg; toch blijkt dat bij de uitvoering der werken niet met alle verbeteringen van het dossier rekening is gehouden, en dat integendeel de vernieuwzucht zich nog sterker heeft doorgezet dan het oorspronkelijk bestek en het aangepast bestek toelieten.
 - de voormalige speeltafel van P. Loncke wordt bewaard in de torennis, op het oude doksaal.
-

data prospectie :

- vóór de restauratie : 1974
 - na de restauratie : december 1982
-

In bijlage : ARCHIVALIA

BIBLIOGRAFIE

Ichtegem, Sint-Michiël.

ARCHIVALIA

1. Notities in het orgel.

- op een der voorstellen van de ventielkas :

"Dit orgel werd gemaakt door van Peteghem

hersteld door Pieter Loncke Hoogstade in 1860

hersteld door Fr. Loncke - Orgelmaker Eesen 1905

hersteld door Jos & Pieter Loncke Orgelbouwers Eesen in Maart van 1938

met mede hulp van Frans Loncke en Omer Caesteker / Eesen"

- in de orgelkast :

"geaccordeerd 16 sept. 1908 door Frederick Loncke"

- in de ventielkast is papier van oude brieven gekleefd

(een ervan was gericht aan Van Peteghem).

2. Archief Bisdome Brugge;

Kerkarchief Ichtegem.

Inventaris opgemaakt in opdracht van Mgr. Malou,

gedateerd 20 juni 1860.

Over het orgel het volgende :

"Een orgel in goeden staet geschat 2.350 fr

Geplaatst in een kasse van wagenshot en samengesteld uit

veertien spelen te weten :

- 1. cornet met vyf pypen voor elke touche*
- 2. prestant waarvan de grootste in de façade staen*
- 3. bourdon*
- 4. doublette*
- 5. flûte*
- 6. tierce*
- 7. cimbal*
- 8. nazart*
- 9. fourniture met vyf pypen voor elke touche*
- 10. larigot*
- 11. trompette basse*
- 12. trompette superieure*

13. *clairon basse*

14. *cromoren of clairon supérieure*

een tremblan en een windlos

*met een klauwier van 47 octaven in yvoir en diezen in ebbenhout -
alsmede een voetklauwier van 17 octave op een bijorgeltje, gemeenelyk
gezeid, valsch positif, staende voor de façade der orgelkas.*

En drie blaesbalken.

*De orgel staet orchestre, met bourdon genoemd viervoeter
en de blaesbalken zyn geplaatst aen den regter kant, achter de orgelkas,
tegen den zijmuur van de hoogzael."*

3. Kerkarchief Ichtegem, bewaard in de pastorijs.

Verslagboek van de Kerkfabriek (aangevangen in 1880)

fol. 47 :

"Zitting van den eerste zondag van Juli 1882

.

*De Voorzitter geeft dan lezing van een verslag over den tegenwoordigen
staat van den orgel, gemaakt door M. Demazieres, orgelmaker te Rousselare,
op verzoek van het Bureel. Volgens dit verslag beloopt de noodige som tot
het herstellen des orgels tot fr. 750.*

*de voorzitter stelt voor de eerste helft dezer som te brengen in de
begrooting over 1883 en de tweede helft in de begrooting over 1884.*

De Raad gaat eindelijk over tot het sluiten der begrooting."

4. Betreffende de voormalige toestand van het orgel.

Op de C-pijp van Violon 8 stond te lezen :

"Laus Deo.

Fr.Loncke orgelmaker

Eessen 1905.

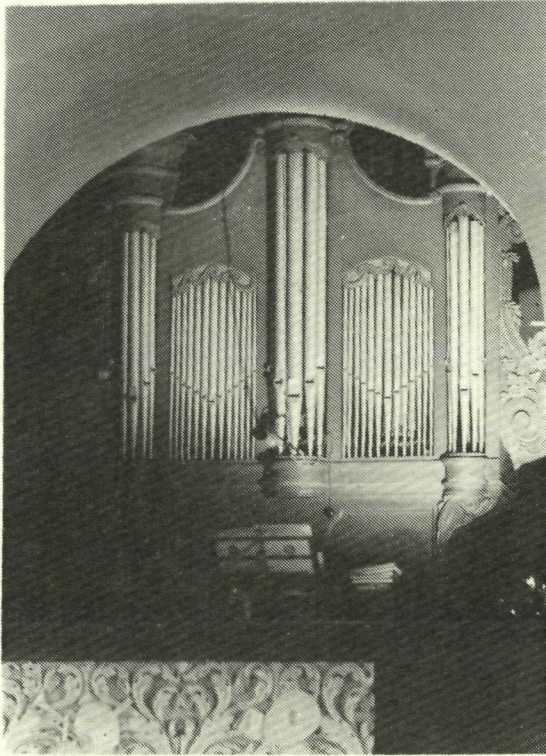
Bergĳman C. Pastor.

E. Fol organist."

Ichtegem, Sint-Michiël.

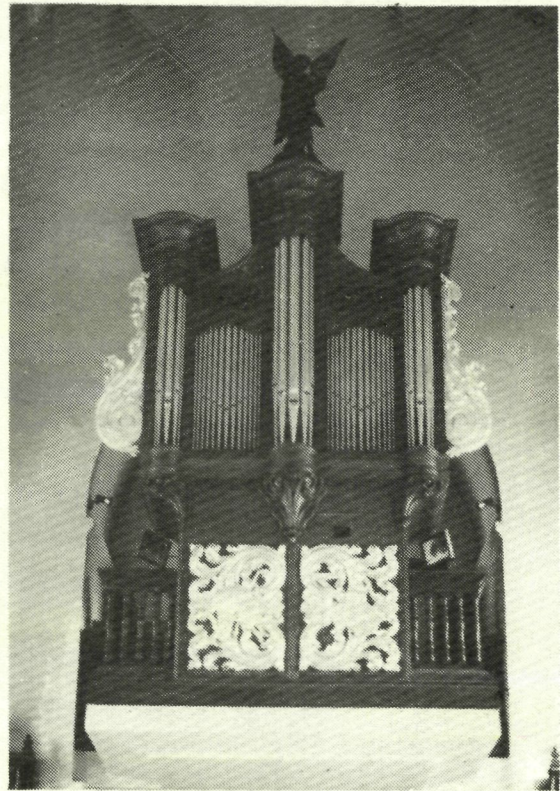
BIBLIOGRAFIE

1. E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen 1865;
zie blz. 193 e.v. :
*"VAN PETEGHEM (Pierre, le vieux),
.... orgues placées par cet habile facteur :
....; Ichtegem, 1767, avec son fils Lambert, fl. 850;"*
2. "Orgels / Werken uitgevoerd door Jules Anneessens - Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen);
Ichtegem wordt vermeld op de lijsten
"Vernieuwde en herstellde orgels"
"Electrische ventilatoren".
3. Jos. Loncke : "Geschiedenis van een orgelbouwer" dl.III, in 'De Schalmei', I°jg., nr. 5, Gent 1946;
zie blz. 23, op de werklijst van Pieter Albertus Loncke :
"Ichtegem, kerk, 10 sp., 1 klav., afzonderlijk ped."

**ICHTEGEM,
SINT-MICHIEL**

Voormalige toestand

Huidige toestand

Gemeente LEFFINGE

Parochiekerk ONZE LIEVE VROUW

KERK

Driebeukig gebouw met westertoren, in neogotische stijl, gebouwd tussen 1877 en 1879. Het bedehuis is van het basilicaal type met grondplan in de vorm van een latijns kruis. Tijdens de eerste wereldoorlog werd het gebouw gedeeltelijk beschadigd en nadien gerestaureerd.

ORGEL

Auteur instrument : (inscriptie boven het klavier)

Jules Anneessens

Fournisseur de S.S. le Pape

Menin

Bouwjaar : ca. 1920-25.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Gr.Org.</u>	<u>Récit</u>	<u>Ped.</u>
Bourdon 16	Diapason 8	Sousbasse 16
Bourdon 8	Flûte 8	Basse 8
Montre 8	Bourdon 8	
Violon 8	Salicional 8	
Prestant 4	Voix céleste 8	
Fourniture 2p	Flûte 4	
Trompette 8	Basson-Hautbois 8	

Gr.Org. = witte registernaamplaatjes

Récit = roze "

Ped. = blauwe "

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

pedalen : G^d orgue au Pédalier
 Récit au Pédalier
 Réunion des Claviers
 (balanstrede Zwellkas)
 Trémolo
 Forté-Générale

Pijpwerk

- homogeen, seriepijpwerk.
- kwalitatief niet slecht van factuur, doch met onmogelijke
 metingen.
- de houten pijpen (grenen) zijn vermolmd.

Windladen & tractuur

- pneumatisch systeem.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel, tussen de twee delen van het orgel.
- ronde registertrekkers.

ORGELKAST

- gedeeld type, in een simpele neo-stijl.
- fronten met houten sierpijpen (voorkanten 1 veldje, zijkanten
 elk 2 veldjes).

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval, nagenoeg onbespeelbaar.

meubel : in verval.

onderhoud : geen meer (orgel buiten gebruik).

BIBLIOGRAFIE

"Orgels / Werken uitgevoerd door Jules Anneessens - Menen / 1905-1949" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen); Leffinge wordt vermeld op de lijsten "Nieuwe orgels" en "Electrische ventilatoren".

datum prospectie : juni 1981

Leffinge, O.L.Vrouw.

BIBLIOGRAFIE aangaande voormalige orgels.

1. K. De Vos, pr. : "Geschiedkundige Schets van de gemeente Leffinge", Brugge 1884 (reprint 1976);
blz. 51 :
"De rekening van 1771-72 meldt onder andere :
.....
- Voorts bet. aen D. Berger, orgelmaecker, de somme van
5 pond 16 schell. en 8 grn. over het demonderen, op stellen
ende accoord stellen den orgel in dese kercke, ten jaere 1771."
2. E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen 1865;
zie blz. 200-201 :
"VAN PETEGHEM (Pierre Charles), le jeune,
M. Van Peteghem a de plus placé des orgues de petite dimension à :
..... et Loffingen."
Het is niet zeker dat het Leffinge betreft, bijvoorbeeld ook Lowingen (Luingne) zou kunnen bedoeld zijn.
3. Jozef Loncke : "Geschiedenis van een orgelbouwer" III, in 'De Schalmei', I°jg., 1946, nr. 5;
blz. 23 :
"Orgels van Frederik Loncke ...
gemaakt tussen 1889 en 1924 :
.....
Leffinghe, 12 sp., 2 klav., afz.ped., kegell.pneum. (1905).
(vernielt tijdens de oorlog 1914-18)."